İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

darulfunun ilahiyat

darulfunun ilahiyat, 36(1): x–xx

DOI: 10.26650/di.2025.36.1.1661405
http://ilahiyatjournal.istanbul.edu.tr

Başvuru: 19.03.2025
Kabul: 24.05.2025
Online Yayın: 25.06.2025

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

100. Yılında Darulfünun İlahiyat Dergisinin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of the Darulfunun Ilahiyat Journal in its 100th Year

Ahmet Koç*

Öz

Darulfünun İlahiyat Dergisi, ilahiyat alanında köklü bir akademik geleneğin temsilcisi olarak 100 yıllık geçmişi ve akademik üretimiyle Türkiye'de ilahiyat araştırmalarının gelişimine önemli katkılar sunmuştur. Bu çalışma, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin bibliyometrik analizini yaparak dergide yayımlanan makalelerin sayı, tür, dil, yazar profili, akademik iş birliği, tematik eğilimler ve bilimsel etkisini incelemeyi ve derginin akademik katkılarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 1925-2024 yılları arasındaki yayınlarına ilişkin yapılan bibliyometrik analizlere göre dergide toplam 754 akademik çalışma yayımlanmıştır. Yayın türü bakımından araştırma makalelerinin, yayın dili bakımından ise Türkçe makalelerin en büyük payı oluşturduğu görülmüştür. Temel İslam Bilimlerinin en fazla makale yayımlayan bölüm olduğu, anabilim dalı özelinde yapılan analizde ise İslam Hukuku, Tefsir ve Din Eğitimi anabilim dallarının öne çıktığı tespit edilmiştir. Doktor öğretim üyesi unvanına sahip yazarların en çok yayın yapan grup olduğu, doktor öğretim üyelerinden profesörlere doğru oransal bir azalma olduğu gözlemlenmiştir. Sadece bir makalesi yayınlanan yazarların çoğunluğu oluşturduğu, makalelerin büyük kısmının da tek yazarlı olduğu tespit edilmiştir. Toplam atıf sayısının 3999 olduğu, en yüksek atıf alan makalenin 219 atıf aldığı, atıf etkisi açısından en verimli dönemlerin 2003 ve 2012 yılları olduğu, en yüksek atıf alan makalelerin ise din eğitimi/eğitim bilimleri, İslam/Osmanlı tarihi ve tasavvuf gibi konulara odaklandığı belirlenmiştir. Özetle bibliyometrik analiz bulguları, derginin akademik üretkenliğinin yıllar içinde arttığını, farklı kurumlardan ve uluslararası tanınırlığı olan akademisyenlerden katkı aldığını, akademik etki açısından gelişmeye devam ettiğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Darulfünun İlahiyat Dergisi, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Darülfunun İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Bibliyometrik Analiz, Darulfünun İlahiyat Fakültesi

Abstract

Darulfünun Ilahiyat Journal, as a representative of a deep-rooted academic tradition in theology, has made significant contributions to the development of theological research in Türkiye with its 100-year history and academic production. This study aims to examine the number, type, language, author profile, academic collaboration, thematic trends, and scientific impact of the articles published in the journal by conducting a bibliometric analysis of Darulfünun Ilahiyat Journal and evaluating the journal's academic contributions. According to the bibliometric analysis performed on its publications between 1925 and 2024, 754 academic studies have been published in the journal. It has been observed that research articles constitute the largest share in terms of publication type, and Turkish articles constitute the largest share in terms of publication language. It has been determined that the Basic Islamic Sciences is the department that publishes the most articles. The Islamic Law, Tafsir and Religious Education departments stand out in the analysis specific to the departments. It has been observed that the authors with the title of assistant professor are the group that publishes the most and that there is a proportional decrease from assistant professors to professors. It was determined that most articles were written by authors with only one published article and that most were single-authored. It was determined that the total number of citations was 3999, that the highest-cited article received 219 citations, that the most productive

* **Sorumlu Yazar:** Ahmet Koç (Doç. Dr.), İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ahmetkoc@istanbul.edu.tr ORCID: 0000-0001-6165-4401

Atıf: Koç, Ahmet. "100. Yılında Darulfünun İlahiyat Dergisinin Bibliyometrik Analizi." *darulfunun ilahiyat*. Advance online publication. https://doi.org/10.26650/di.2025.36.1.1661405

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

periods in terms of citation impact were 2003 and 2012, and that the articles with the highest citations focused on topics such as religious education/educational sciences, Islamic/Ottoman history, and Sufism. In summary, the bibliometric analysis findings showed that the academic productivity of the journal has increased over the years, received contributions from different institutions and internationally recognised academics, and continues to develop in terms of academic impact.

Keywords: Darulfunun Ilahiyat Journal, Journal of Istanbul University Faculty of Theology, Journal of Darulfunun Faculty, Bibliometric Analysis, Darulfunun Theology Faculty

Extended Summary

Darulfünun Ilahiyat Journal, as a representative of a deep-rooted academic tradition in theology, has made significant contributions to the development of theological research in Türkiye with its 100-year history and scholarly production. This study aims to examine the number, type, language, author profile, educational collaboration, thematic trends, and scientific impact of the articles published in the journal by conducting a bibliometric analysis of Darulfünun Ilahiyat Journal and evaluating the journal's academic contributions. The journal, which started its publication in 1925, returned to the scholarly publishing process under the Istanbul University Faculty of Theology Journal after a prolonged interruption in 1999. It gained its historical identity by taking the name of Darulfünun Ilahiyat Journal in 2018.

According to the bibliometric analysis performed on its publications between 1925 and 2024, 754 academic studies have been published in the journal. It has been observed that research articles constitute the largest share in terms of publication type, and Turkish articles constitute the largest share in terms of publication language. It has been determined that the Basic Islamic Sciences is the department that publishes the most articles. The Islamic Law, Tafsir and Religious Education departments stand out in the analysis specific to the departments. This distribution by department and significant appears to be directly related to the general structure of theological education and the number of academicians working in theological faculties. It has been observed that the authors with the title of assistant professor are the group that publishes the most and that there is a proportional decrease from assistant professors to professors. Accordingly, the academic contribution of researchers in the early stages of their academic careers is remarkable.

Bibliometric analyses show that the Darulfünun Ilahiyat Journal receives contributions from various academics. In the journal, where 417 different authors published articles, it was revealed that most of the authors (79.4%) contributed only one article. This resulted from the journal being indexed in international indexes, increasing its visibility in the academic community, and authors from different institutions turning to the journal, especially after 2017. When the author distribution of the journal was analysed by taking into account the Pareto, Lotka and Price laws regarding author productivity, it was determined that it did not comply with the Pareto and Price laws, where a small number

of authors contributed scientifically by producing a large number of articles; however, it complied with the Lotka law, where a large number of authors contributed scientifically by making a single publication. This situation can be considered a natural and expected result for the field of theology, which is shaped by twenty different branches of science. Therefore, it is seen that the journal's policy of publishing academics from various institutions/countries caused diversity to come to the forefront instead of uniformity in the distribution of authors.

When the data is examined in terms of academic collaboration, it is determined that most articles published in the journal are single-authored (94.8%). The rate of articles with two or more authors is relatively low. The low rate of multi-authored articles indicates that the culture of collective work is generally limited in the discipline of theology and that the tendency of more than one academic to produce joint projects and research is relatively low. However, there has been an increasing trend in the number of multi-authored and interdisciplinary articles since 2017. This trend points to a development towards addressing theological research from a multidisciplinary perspective. The network analysis of academic collaboration shows that the authors mainly collaborate with academics in their faculties. This situation indicates that academic interactions within the faculty largely shape academic studies in the field of theology. It has been determined that academic collaborations between universities are not yet at the desired level, but they have increased in recent years.

The total number of citations to the Darulfünun Ilahiyat Journal was determined as 3999. The most cited article received 219 citations, while three articles received over 100 citations. While 43% of the articles published in the journal received no citations, the rate of articles with 1-5 citations was determined as 26.8%. This situation shows that some articles are not sufficiently visible and have a limited impact on the literature. Articles with more than 21 citations are around 10%, while the rate of articles with 50+ citations is 1.6%. Some of the most cited articles focus on religious education/educational sciences, Islamic/Ottoman history, and Sufism. These articles have generally had a broad impact in the academic world, have formed the basis for various studies, and have become one of the reference works in their fields. Similarly, in the analysis of views and downloads, it is seen that the most viewed and downloaded articles are on the same topics. The study shows that many articles have been downloaded in high numbers and that specific articles have reached a wide readership. This indicates that the journal appeals to a wide readership and that the published studies find a response in academic and professional circles.

The bibliometric analysis findings show that the journal's academic productivity has increased over the years, received contributions from different institutions and internationally recognised academics, and continues to develop in terms of academic impact. Based on the bibliometric analysis findings, the following suggestions can be

made to increase the academic visibility and scientific impact of the Darulfünun Ilahiyat Journal: Strategies such as encouraging international collaborations, expanding the number of English publications, and giving more space to social sciences and interdisciplinary studies can be implemented to increase the academic impact of the journal. Strengthening the balance between academics at different career levels and increasing academic diversity will positively contribute to the publication policy. In particular, encouraging multi-authored and interdisciplinary articles and creating thematic special issues that bring together academics who are experts and have a say in their fields will increase the academic interaction power of the journal. In particular, more studies on current themes and interdisciplinary topics, such as mushaf research, biofiqh, ethics, spiritual counselling, and early childhood religious education- will increase the journal's influence in the academic community. The publication of new journals specifically covering these topics by the faculty will not only ease the burden of the journal in different dimensions but also make it easier for them to enter international indexes. Analysing highly cited articles and examining the subject headings and prominent elements in these articles will positively develop the journal's publication strategy. In addition, increasing social media promotions and sharing articles/abstracts on common scientific platforms (ResearchGate, Academia.edu, etc.) seem essential to increase the number of citations.

As a result, this bibliometric analysis is thought to be an essential guide in evaluating the journal's academic contributions and determining future strategies as we celebrate the 100th anniversary of the Darulfünun Ilahiyat Journal. Similarly, conducting regular bibliometric analyses and improving citation policies will strengthen the journal's position in the scientific world.

Giriş

Bilimsel dergiler, akademik bilgi üretiminin ve yayılımının en önemli araçlarından biri olarak, disiplinlerin gelişimine yön veren temel kaynaklar arasında yer almaktadır. Bibliyometrik analiz, bu yayınların çeşitli yönlerini sistematik olarak inceleyerek akademik eğilimleri, etkili araştırma alanlarını ve bilimsel etkileşim ağlarını ortaya koyan bir yöntemdir. Bu çalışmada Türkiye'de ilahiyat alanında 100 yıllık köklü bir geçmişe sahip olan Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin 1925-2024 yılları arasındaki yayınlarının bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. 1925 yılında yayın hayatına başlayan dergi, Türkiye'de ilahiyat ve dini araştırmaların gelişimine tanıklık etmiş, farklı dönemlerde çeşitli akademik dönüşümler geçirmiş ve bugün de alanında önemli bir yayın organı olarak varlığını sürdürmektedir. Bu yönüyle, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin akademik mirası, ilahiyat alanındaki bilimsel gelişmelerin anlaşılmasında önemli bir referans noktası olarak kabul edilebilir. Araştırmada yayın sayıları, yazarların kurumsal dağılımı, en çok çalışılan temalar ve anahtar kelimeler gibi temel bibliyometrik göstergeler incelenmiştir. Bu verilerin Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin akademik üretkenliği ve bilim dünyasındaki etkisini anlamak açısından önemli bir çerçeve sunacağı düşünülmektedir.

1.1. Darülfünun İlahiyat Dergisi

Darulfünun İlahiyat Dergisi, Türkiye'de ilahiyat eğitiminin kurumsallaşması sürecinde önemli bir rol oynayan akademik dergilerden ilki olma özelliğini taşımaktadır. 1925 yılında yayın hayatına başlayan dergi, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde Türkiye'de ilahiyat alanındaki akademik çalışmaların ve entelektüel tartışmaların merkezî platformlarından biri olmuştur.

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin yayıncılık tarihine bakıldığında, derginin geçmişi üç farklı dönem içinde incelenebilir. İlk olarak 1925-1933 yılları arasında "Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası" adıyla yayımlanan dergi, uzun bir aradan sonra 1999 yılında "İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi" adıyla yeniden yayın hayatına dönmüş ve 2018 yılından itibaren "Darulfünun İlahiyat Dergisi" adını alarak bugünkü kimliğine kavuşmuştur. Bu üç dönem hem Türkiye'de ilahiyat eğitiminin gelişimi hem de akademik yayıncılığın dönüşümü açısından önemli kırılma noktalarını içermektedir.

1925-1933: Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası. Türkiye'de modern anlamda ilahiyat eğitimi, Osmanlı'nın son döneminde 1900 yılında açılan Darülfünun'a bağlı Ulûm-ı Âliye-i Diniye Şubesi ile başlamıştır. Ancak, akademik yayıncılık alanında fakültenin etkili bir süreli yayın çıkarması, ancak Cumhuriyet'in ilanından sonra mümkün olmuştur. 1925 yılında yayımlanmaya başlayan "Darulfünun

İlahiyat Fakültesi Mecmuası", Türkiye'deki ilk akademik ilahiyat dergisi olarak kabul edilmektedir.[1]

Dergi dokuz yıllık yayın hayatı sürecinde 25 sayı çıkarmış ve 131 makale yayını yapmıştır. Dergi, alt başlığındaki tarihî, içtimaî, dinî ve felsefî kaydına bağlı kalarak yayınladığı makalelerde İslâm felsefesine geniş yer ayırmış olup bunun yanında dinler tarihi, mezhepler tarihi, kelâm, Türk-İslâm sanatları ve biyografilere de öncelikle yer vermiştir.[2] Dergide Zakir Kadirî Ugan'ın "Dînî ve Gayr-ı Dînî Rivayetler" adlı makalesi hariç, Tefsir, Hadis ve Fıkıh dallarında herhangi bir çalışma yayınlanmamakla birlikte kelam ve felsefe alanındaki makalelerin önemli bir boşluğu doldurduğu,[3] derginin "ilim aleminin dikkatini çekecek düzeyde kaliteli ve düzeyli olduğu" ifade edilmiştir.[4]

Derginin yayın politikasında, içinde bulunulan dönemin şartlarından doğan siyasî polemiklere girilmeden objektif bir yol takip edilmiştir. Ancak yazarlar yine de dinî, tarihî, içtimaî ve felsefî problemlere akademik ve ilmî bir yaklaşımla, dikkati çekmeyecek şekilde makalelerin içinde cevap vermeyi uygun bulmuşlardır. Özellikle mezhepler tarihine dair kaleme alınan makalelerin o günkü Türk toplumunun içinde bulunduğu dinî-siyasî karışıklıklarla yakından ilgili olduğunu söylemek mümkündür.[5] Ancak, 1933 yılında Darülfünun'un kapatılması ve İstanbul Üniversitesi'nin kurulmasıyla birlikte, İlahiyat Fakültesi de kapatılmış ve derginin yayın hayatı sona ermiştir.[6] Türkiye'de ilahiyat eğitimi ve akademik yayıncılık, uzun yıllar boyunca bu kesintinin etkisini yaşamıştır.

1999-2017: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 1933'te Darülfünun'un kapatılmasından sonra Türkiye'de ilahiyat fakültelerinin yeniden eğitime başlaması ve akademik süreli yayın çıkarması 19 yıl sekteye uğramıştır. Bu kapsamda yayına başlayan ilk dergi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin kuruluşundan üç yıl sonra 1952 yılında yayınlanmaya başlayan Ankara Üniversitesi

1 Hamit Er, *İstanbul Darülfünûnu İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Hoca ve Yazarları* (İstanbul: İslam Medeniyeti Vakfı Yayınları, 1993), 10.

2 Er, *İstanbul Darülfünûnu İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Hoca ve Yazarları*, 36-51.

3 Hidayet Aydar, "Dârülfünûn İlahiyat Fakültesi ve Türk Kültür Hayatına Etkileri", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13, (2006): 30.

4 Mehmet Ali Ayni, *Dârülfünun Tarihi,* haz. Aykut Kazancıgil (İstanbul: Ketebe Yayınları, 2021), 87-90.

5 Hamit Er, "Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* c. 8 (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 527.

6 Hamit Er, "Darülfünun İlahiyat Fakültesi ve Dergisi Hakkında Yeni Bir Değerlendirme", *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 16 (2005): 77.

İlahiyat Fakültesi Dergisi olmuştur.[7] Bunu İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü Dergisi -mevcut adı ile Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi- ve diğerleri izlemiştir.[8] İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin 1993'te açılmasının ardından ise 1999 yılında "İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi" adıyla yeniden akademik yayın faaliyeti başlamıştır.[9]

Bu dönemde dergi, ilahiyat ve din bilimleri alanında yapılan araştırmaları yayımlayarak Türkiye'de akademik ilahiyat çalışmalarına önemli bir katkı sunmuştur. Makaleler genellikle temel İslam bilimleri, din eğitimi, felsefe ve dinler tarihi gibi alanlarda yoğunlaşmıştır. Derginin bu dönemdeki temel özellikleri olarak; bilimsel hakemli bir dergi olarak yayın hayatına devam etmesi, ulusal düzeyde önemli bir indeks olan TR Dizin'de taranmaya başlaması ve farklı üniversitelerden akademisyenlerin katkılarıyla ilahiyat alanındaki bilimsel çeşitliliği sağlaması sayılabilir. Zira –bulgular bölümünde daha detaylı şekilde verileceği üzere- bu dönemde dergide 66 farklı üniversiteden/kurumdan 185 araştırmacı toplamda 376 yayın yapmıştır. İlahiyat alanındaki diğer dergilere de bakıldığında bu dönem, ulusal ve uluslararası indekslerde taranmalarıyla birlikte, ilahiyat yayıncılığında akademik standartların günden güne geliştiği ve bilimsel üretkenliğin arttığı bir süreç olarak değerlendirilebilir.[10] Bu süreç, sadece niteliksel bir dönüşüm değil, aynı zamanda Türkiye'de yükseköğretimin 2000'li yıllardan itibaren yaşadığı yapısal genişlemenin doğal bir yansıması olarak da değerlendirilebilir. Nitekim ilahiyat fakültelerinin sayısındaki artış, öğrenci ve öğretim elemanı kapasitesindeki büyüme, bu alandaki yayın hacmini nicel olarak da önemli ölçüde etkilemiştir. Bu durum, yalnızca ilahiyat değil, yükseköğretimin genelinde gözlemlenen üretkenlik artışıyla paralel bir gelişim göstermektedir.

İstanbul Üniversitesi'nin akademik yayın stratejisindeki değişikliklerle birlikte, 2018 yılında dergi isim değişikliğine giderek "Darulfünun İlahiyat Dergisi" ismini almış ve tarihî kimliğine kavuşmuştur. Böylece derginin sadece fakülteye bağlı bir yayın izlenimi vermekten çıkıp hem köklü bir akademik mirasa vurgu yapması hem de akademik statüsünü uluslararası platformda güçlendirmesi hedeflenmiştir.

2018-2024: Darulfünun İlahiyat Dergisi. 2018 yılında derginin ismi, Darülfünun'un tarihî mirasına vurgu yapacak şekilde "Darulfünun İlahiyat

7 Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Arşivi, erişim 06 Mart, 2025, https://dergipark.org.tr/tr/pub/auifd/archive

8 Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Arşivi, erişim 06 Mart, 2025, https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruifd/archive

9 Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Arşivi.

10 Ahmet Koç, v.dğr., "Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 57, sy.57 (Aralık 2019): 1-24.

Dergisi" olarak değiştirilmiştir. Bu isim değişikliği, derginin köklerine ve akademik sürekliliğine verilen önemi yansıtan önemli bir dönüşüm olarak değerlendirilmiştir. Bu dönemde Darulfünun İlahiyat Dergisi, akademik yayıncılık ilkelerine bağlı, ulusal ve uluslararası indekslerde taranan ve akademik görünürlüğü giderek artan bir yayın organı haline gelmiştir. Dergide yayımlanan çalışmalar, temel İslam bilimleri başta olmak üzere felsefe, dinler tarihi, din psikolojisi, din sosyolojisi ve din eğitimi alanlarında geniş bir yelpazeyi kapsayacak şekilde çeşitlenmiştir.

Derginin 2018 sonrası dönemdeki temel özellikleri olarak; uluslararası birincil indekslerden kabul edilen Scopus indeksine girmesi, uluslararası akademik indekslerde taranarak küresel akademik çevrelerde daha fazla görünürlük kazanması, biyofıkıh, İslam iktisadı ve aile arabuluculuğu gibi güncel konular ile temel İslam bilimleri arasındaki ilişkiye dair çalışmalara daha fazla yer vermesi, yurt dışından akademisyenlerin katkılarıyla çok yönlü ve disiplinler arası bir perspektif kazanması ile İngilizce yayınlanan makalelerin nicelik olarak çoğalması sayılabilir.

Özellikle 2025 yılı, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin 100. yılı olarak büyük bir anlam taşımaktadır. Bu süreç, sadece bir akademik derginin geçmişini değil, aynı zamanda Türkiye'de ilahiyat alanındaki akademik dönüşümü ve dini araştırmaların gelişimini anlamak açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Darulfünun İlahiyat Dergisi, 1925'ten günümüze kadar uzun bir kesinti dönemi ve isim değişiklikleri geçirmiş olsa da Türkiye'de ilahiyat eğitiminin akademik sürekliliğini sağlayan en köklü dergilerden biri olmuştur. 1925-1933 yılları arasında Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası olarak yayımlanan bu dergi, ilahiyat alanındaki ilk akademik dergi olarak Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde akademik bir platform olmuştur. 1999-2017 yılları arasında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi olarak akademik platforma yeniden dönmüş, okunma ve atıf sayılarıyla önemli bir merkez haline gelmiştir. 2018'den itibaren ise yeniden Darulfünun İlahiyat Dergisi adını alarak, tarihî mirasını sahiplenmiş ve uluslararası bir perspektifle akademik kalitesini yükseltmiştir.

Derginin 100. yılına ulaşması, Türkiye'de ilahiyat eğitimi ve akademik yayıncılığın sürekliliğini ve bilimsel gelişimini gösteren önemli bir kilometre taşıdır. Bu çalışmanın amacı, derginin bibliyometrik analizini yaparak, akademik katkılarını ve gelişim sürecini daha derinlemesine incelemektir. Bu bibliyometrik analiz çalışması, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin yıllar içindeki gelişimini, akademik eğilimlerini ve bilim dünyasındaki etkisini sistematik bir şekilde ortaya koyarak, derginin ilahiyat alanındaki yeri ve katkıları hakkında kapsamlı bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bilimsel yayınların sistematik bir şekilde incelenmesi, akademik çalışmaların etkisini anlamak ve belirli bir araştırma alanındaki gelişim eğilimlerini analiz etmek açısından büyük bir önem taşımaktadır. Darulfünun İlahiyat Dergisi, Türkiye'de ilahiyat fakültelerinin akademik üretkenliğini artıran ve dini araştırmaların yaygınlaşmasını sağlayan öncü bir akademik yayındır. Üç döneme yayılmış yayın serüveni boyunca hem temel İslam bilimlerinin geleneksel araştırma alanında hem de din bilimlerinin yeni bilimsel gelişmelerle bağlantılı oluşan farklı araştırma alanlarında yapılan çalışmalar açısından önemli bir kaynak olmuş, akademik birikimiyle bilim dünyasına önemli katkılar sunmuştur. Bu nedenle, derginin bibliyometrik analizi, sadece bir yayın organının incelenmesi değil, aynı zamanda Türkiye'de ilahiyat alanındaki akademik dönüşümlerin ve gelişim süreçlerinin anlaşılması açısından da kritik bir öneme sahiptir.

İlahiyat fakültelerinin temel görevlerinden biri, ilahiyat alanında bilimsel araştırmalar yaparak dini, günün ihtiyaç ve koşulları doğrultusunda anlamaya ve yorumlamaya katkı sağlayacak akademik bilgiyi üretmektir. Bu doğrultuda, Türkiye'deki ilahiyat fakülteleri, toplumsal dinî meselelerle ilgili güncel bilgi üreten en önemli kurumlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bilginin geniş kitlelere ulaştırılmasında akademik dergiler kritik bir rol oynamaktadır.[11] Literatür incelendiğinde ilahiyat fakültelerine ait akademik dergiler üzerine yapılan tek bibliyometrik çalışmanın Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'ne ilişkin olduğu görülmektedir.[12] Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası (1925-1933) üzerine ise yüksek lisans tezleri, makale ve kitap çalışmaları bulunmakla birlikte,[13] bu araştırmalarda bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmadığı; derginin 1999-2024 yılları arasındaki yayınlarına yönelik ise herhangi bir analiz çalışmasının olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, ilahiyat fakültesi dergileriyle ilgili fihrist çalışması yapılmış olsa da kapsamlı bir bibliyometrik analiz çalışması yapılmamıştır.[14] Tüm bu

11 Koç, v.dğr., "Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz", 5.

12 Koç, v.dğr., "Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz".

13 Ayşegül Ümmühan Şan, *Darülfünûn İlâhiyat Fakültesi Mecmuası'nda Yayınlanan Tarih ile İlgili Makaleler ve Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilirliği* (Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013); Er, "Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası"; Er, "Darülfünun İlahiyat Fakültesi ve Dergisi Hakkında Yeni Bir Değerlendirme"; Hamit Er, *İstanbul Darülfünûnu İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Hoca ve Yazarları* (İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992); Er, *İstanbul Darülfünûnu İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Hoca ve Yazarları.*

14 Alim Yıldız ve Talat Koçyiğit, *İlahiyat Fakültesi Dergileri Makale ve Yazarlar Fihristi (1952-2002)* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002).

değerlendirmeler ışığında, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin akademik üretkenliğini ve bilimsel etkisini ortaya koyacak kapsamlı bir bibliyometrik analiz çalışmasının önemli ve gerekli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede, ilahiyat alanında yayımlanan akademik dergiler arasında öncü konumda olan Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin bibliyometrik analizi yapılması bu çalışmanın temel amacıdır.

Çalışma kapsamında, bibliyometrik analiz yöntemleri kullanılarak elde edilen bulgular, derginin yayın politikaları, akademik etki alanı ve araştırma eğilimleri bağlamında değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarının hem akademik dergi yayıncılığı üzerine çalışan uzmanlar için hem de ilahiyat alanının farklı dallarında araştırmalar yürüten akademisyenler için önemli ipuçları sunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, araştırmada şu sorulara cevaplar aranmıştır:

- Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin sayısı, türü, yayın dili, sayfa sayısı, bölüm ve anabilim dalı dağılımı yıllara göre nasıl bir değişim göstermiştir?
- Dergide yayın yapan yazarların cinsiyetleri, unvanları ve kurumlarına ait dağılım nasıldır?
- Ortak yazarlı çalışmalar, disiplinler arası araştırmalar ve akademik iş birlikleri hangi düzeydedir?
- Dergideki makaleler bağlamında en çok çalışılan konu başlıkları ve akademik eğilimler nelerdir?
- Makalelerin görüntülenme, indirilme ve atıf oranlarına bağlı olarak derginin bilimsel etkisi ve akademik katkısı nasıldır?

Araştırmada yukarıdaki sorulara bulunan cevaplar, derginin akademik dünyadaki yeri hakkında daha net bir bakış açısı sağlayarak, ilahiyat alanındaki yayıncılık anlayışının gelişimine katkı sunulacağı değerlendirilmektedir.

2. Yöntem

Bu çalışma, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin yıllar içindeki gelişimini, akademik eğilimlerini ve bilim dünyasındaki etkisini sistematik bir şekilde ortaya çıkarmak amacıyla bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bibliyometri, bilimsel yayınları nicel yöntemlerle analiz eden bir araştırma yöntemi olarak, akademik performansın ölçülmesi ve bilimsel bilginin yapısının ortaya konulması

için kullanılan temel bir yöntemdir.[15] Bibliyometrik analiz yöntemi, akademik dergilerde yayımlanan makalelerin sayısını, atıf ilişkilerini, yazar iş birliklerini, konu eğilimlerini ve bilimsel üretkenlik durumunu inceleyerek, belirli bir araştırma alanının gelişimine dair kapsamlı bir perspektif sunar.[16]

Bibliyometri, çeşitli analiz yöntemleri kullanılarak uygulanmaktadır. En yaygın kullanılan bibliyometrik analiz yöntemleri olarak yayın sayısı analizi, kelime ve konu analizi, atıf analizi,[17] yazarlar arası iş birliği analizi ve bilimsel etkileşimlerin analizi söylenebilir. Böylece yayınlardaki konu eğilimlerinin tespit edilmesi, bilimsel üretkenlik durumunun ortaya konulması, akademik iş birlikleri, atıf ilişkileri ve bilimsel etkileşimlerin tablolarla ve grafiklerle görselleştirilmesi mümkün olabilmektedir.[18] Özellikle akademik dergiler için bibliyometrik analiz, hangi konuların öne çıktığını, hangi yazarların daha fazla etkileşim aldığını ve akademik yayıncılık eğilimlerinin nasıl değiştiğini anlamada kritik bir araçtır.[19]

2.1. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Bu çalışmada, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin bibliyometrik analizi yapılırken kullanılan veri kaynakları ve veri toplama süreci sistematik bir çerçevede ele alınmıştır. Bibliyometrik analizlerin güvenilir ve kapsamlı olabilmesi için, çalışmada kullanılan veri kaynaklarının akademik standartlara uygun, doğru ve güncel olması büyük önem taşımaktadır. 1925-1933 yılları arasında yayımlanan Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuasının dijitale aktarılmış makalelerinden ve konu hakkında yapılmış akademik çalışmalardan yararlanılmıştır.[20] 1999-2024 yılları arasında yayınlanan makalelere ise DergiPark veri tabanı üzerinden ulaşılmıştır.[21]

---

15 Alan Pritchard, "Statistical Bibliography or Bibliometrics?", *Journal of Documentation* 25, sy.4 (1969): 348.

16 Leo Egghe ve Ronald Rousseau. *Introduction to Informetrics: Quantitative Methods in Library, Documentation and Information Science* (Amsterdam: Elsevier Science Publishers, 1990), 12.

17 Henk F. Moed, *Citation Analysis in Research Evaluation* (Dordrecht: Springer, 2005), 14.

18 Loet Leydesdorff, *Betweenness Centrality as an Indicator of the Interdisciplinarity of Scientific Journals* (Amsterdam: University of Amsterdam Press, 2007), 78; Mark E. J. Newman, "Coauthorship Networks and Patterns of Scientific Collaboration", *Proceedings of the National Academy of Sciences* 101, sy.1 (2005): 5204.

19 Lutz Bornmann ve Hans-Dieter Daniel, "What Do Citation Counts Measure? A Review of Studies on Citing Behavior", *Journal of Documentation* 64, sy.1 (2008): 45.

20 Er, *İstanbul Darülfünûnu İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Hoca ve Yazarları*; Er, "Darülfünun İlahiyat Fakültesi ve Dergisi Hakkında Yeni Bir Değerlendirme"; İslamcı Dergiler Projesi (İDP), erişim 16 Kasım 2024, https://idp.org.tr/

21 Darulfunun İlahiyat Dergisi, "Arşiv", erişim 01 Kasım 2024 – 06 Mart 2025 arası, https://dergipark.org.tr/tr/pub/darulfunun/archive

Makalelerin görüntülenme ve indirilme bilgileri DergiPark veri tabanı üzerinden; atıf bilgileri ise Google Akademik veri tabanı üzerinden 06 Mart 2025 tarihinde elde edilen verilerle incelenmiştir. Makalelerin atıf bilgileri ve etki durumlarını incelemek için Publish or Perish 8 programı kullanılmıştır. Son olarak MAXQDA 2020 programından yararlanılarak makalelerin konu dağılımları ve kelime frekans analizleri gerçekleştirilmiştir.

2.2. Kullanılan Bibliyometrik Yöntemler

Bu çalışmada, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin bibliyometrik profilini ortaya koymak amacıyla nicel veri analizine dayalı bibliyometrik yöntemler kullanılmıştır. Bu araştırmada aşağıdaki temel bibliyometrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Yayım sayılarına bakılarak dergide yıllara göre yayımlanan makale sayıları analiz edilerek yayın eğilimleri ve üretkenlik incelenmiştir. Çalışmaların yayın türlerine (araştırma makalesi, çeviri, kitap ve sempozyum değerlendirmesi ile teknik not) göre dağılımı değerlendirilmiştir. Yazar analizi ve akademik iş birliği durumuna bakılarak makalelerde yer alan yazarların cinsiyet, akademik unvan ve kurumsal dağılımı incelenmiştir. Yazarlar arasındaki iş birliği ağı ve çok yazarlı çalışmaların oranı değerlendirilmiştir. En fazla yayın yapan yazarlar belirlenerek, derginin akademik kadrosu içindeki üretkenlik analizi yapılmıştır.

Atıf analizi durumu incelenerek makalelerin aldığı atıf sayıları incelenmiş, en çok atıf alan çalışmalar belirlenmiştir. Anahtar kelime ve konu analizi yapılarak makalelerde kullanılan anahtar kelimeler tespit edilmiş, ilahiyat alanındaki yaygın temalar ve konu eğilimleri belirlenmiştir. Anahtar kelimeler arasındaki ilişkiler incelenerek, dergide hangi araştırma konularının daha fazla öne çıktığı görselleştirilmiştir. 1999 sonrası yayımlanan makalelerin derginin DergiPark platformundaki görüntülenme ve indirilme sayıları incelenerek erişim analizi yapılmıştır. Çalışmaların okuyucu tarafından ne kadar ilgi gördüğü değerlendirilerek, popüler akademik içerikler belirlenmiştir.

Bu analiz, derginin yayın hayatına devam ettiği 1925-1933 yılları ile 1999-2024 yılları arasındaki toplam 77 sayıda yer alan 754 çalışma temel alınarak gerçekleştirilmiştir. 1999 yılından itibaren yayımlanan makaleler için yapılan görüntülenme ve indirilme bilgilerine yönelik değerlendirmeler, derginin Dergipark platformundaki verileri baz alınarak yapılmış, atıflara ilişkin veriler ise Google Akademik veri tabanı ile sınırlandırılmıştır. Bu analizlerin derginin yayın politikalarının nasıl şekillendiğine, hangi akademik alanlara daha fazla katkı sunduğuna ve ilahiyat sahasında nasıl bir bilimsel miras oluşturduğuna dair kapsamlı bir değerlendirme yapma imkânı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. Bulgular

Bu bölümde, Darulfünun İlahiyat Dergisi'ne yönelik yapılan bibliyometrik analiz sonuçları üç ana başlık altında ele alınmıştır. Birinci başlıkta yayınlara yönelik analizler yapılarak makalelerin yıllara göre dağılımı, türü, dili ve sayfa sayısı incelenmiştir. İkinci başlıkta yazarlara yönelik incelemeler yapılarak akademik unvan, cinsiyet, kurumsal mensubiyet ve iş birlikleri analiz edilmiştir. Üçüncü başlıktaki derginin akademik etkisi bağlamında ise, atıf analizleri, en çok çalışılan konular ve anahtar kelime incelemeleri gerçekleştirilmiştir.

3.1. Yayınlara Yönelik Analizler

Birinci bölümde, dergide yayımlanan çalışmaların genel özellikleri incelenmiştir. Bu kapsamda, yıllara göre makale sayısı, türü, sayfa sayısı, yayın dili, dipnot ve kaynakça kullanım durumu şeklindeki temel yayın parametreleri değerlendirilmiştir. Böylece, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin yayın eğilimleri ve akademik üretkenlik seviyesi ortaya konulmuştur.

3.1.1. Yıllara Göre Makale Sayısı

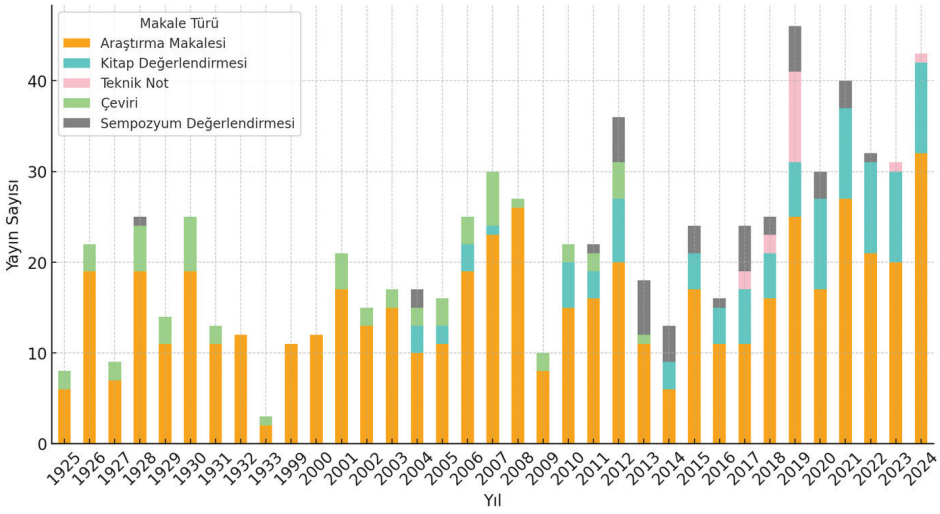
Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yıllara ve yayın türlerine göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1.
Yıllara ve Yayın Türlerine Göre Makalelerin Dağılımı

Yıl	Araştırma Makalesi	Kitap Değerlendirmesi	Çeviri	Sempozyum Değerlendirmesi	Teknik Not	Toplam
1925	6	0	2	0	0	**8**
1926	19	0	3	0	0	**22**
1927	7	0	2	0	0	**9**
1928	19	0	5	1	0	**25**
1929	11	0	3	0	0	**14**
1930	19	0	6	0	0	**25**
1931	11	0	2	0	0	**13**
1932	12	0	0	0	0	**12**
1933	2	0	1	0	0	**3**
1999	11	0	0	0	0	**11**
2000	12	0	0	0	0	**12**
2001	17	0	4	0	0	**21**
2002	13	0	2	0	0	**15**
2003	15	0	2	0	0	**17**
2004	10	3	2	2	0	**17**
2005	11	2	3	0	0	**16**
2006	19	3	3	0	0	**25**
2007	23	1	6	0	0	**30**
2008	26	0	1	0	0	**27**
2009	8	0	2	0	0	**10**

2010	15	5	2	0	0	**22**
2011	16	3	2	1	0	**22**
2012	20	7	4	5	0	**36**
2013	11	0	1	6	0	**18**
2014	6	3	0	4	0	**13**
2015	17	4	0	3	0	**24**
2016	11	4	0	1	0	**16**
2017	11	6	0	5	2	**24**
2018	16	5	0	2	2	**25**
2019	25	6	0	5	10	**46**
2020	17	10	0	3	0	**30**
2021	27	10	0	3	0	**40**
2022	21	10	0	1	0	**32**
2023	20	10	0	0	1	**31**
2024	32	10	0	0	1	**43**
Toplam	**536**	**102**	**58**	**42**	**16**	**754**
Yüzdelik	**71,1%**	**13,5%**	**7,7%**	**5,6%**	**2,1%**	**100%**

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yıllara göre dağılımı, derginin hem tarihsel sürecine hem de akademik üretkenliğine ışık tutmaktadır. Erken dönem olan 1925-1933 yıllarında dergide yayımlanan çalışmaların sayısı ve niteliği, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş döneminde dinî araştırmaların yönelimlerini yansıtır. Bu dönemde özellikle araştırma makalesi formatının yanı sıra çeviri türünde metinler de göze çarpar; bu durum, Avrupalı bilim adamlarına ait makalelerin akademi dünyasına kazandırılması süreciyle ilişkilidir. Dergide başta Emile Durkheim olmak üzere Théodore Nöldeke, William Ricwey, Thédore Ribot, Thomas Arnold ve aynı zamanda fakültenin hocalarından olan J. Dumézil'e ait makalelerin çevirileri yer almaktadır. 1999 yılı itibarıyla İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi olarak yeniden akademik yayına başlamasıyla birlikte makale sayılarında yıldan yıla bir artış görülmüştür. Bu dönemde, araştırma makaleleri derginin en baskın türü olmaya devam etmiş, bunun yanı sıra kitap değerlendirmesi, çeviri, sempozyum değerlendirmesi ve sınırlı sayıda teknik not türünde yayınlar da yapılmıştır. Bu değerlendirmelere daha iyi ışık tutan ve makalelerin yıllara ve yayın türlerine göre dağılımını gösteren grafik Şekil 1'de gösterilmiştir:

Şekil 1. Yıllara ve Yayın Türlerine Göre Makalelerin Dağılımı

Şekil 1'e bakıldığında genel olarak araştırma makalesi, derginin temel yayın türü konumundadır. Bu durum, ilahiyat alanında özgün ve bilimsel çalışmaların paylaşılması ve tartışılması işlevinin ön planda tutulduğunu gösterir. Çeviriler, kitap ve sempozyum değerlendirmeleri ise akademik ortamda üretilen diğer çalışmaların eleştirel ve tanıtıcı bir perspektifle okunmasına katkı sunma amaçlı yayınlanmıştır. Bu bulgular, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin köklü tarihini, akademik kimliğini ve yayın politikalarını anlamak açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Özellikle araştırma makalesi formatının ağırlığı, bilimsel araştırmanın merkezî rolünü vurgularken; diğer yayın türleri, derginin çok yönlü bir akademik platform olma misyonunu sürdürdüğünü göstermektedir.

3.1.2. Sayfa Uzunluğuna Göre Makale Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin sayfa uzunluğuna göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir:

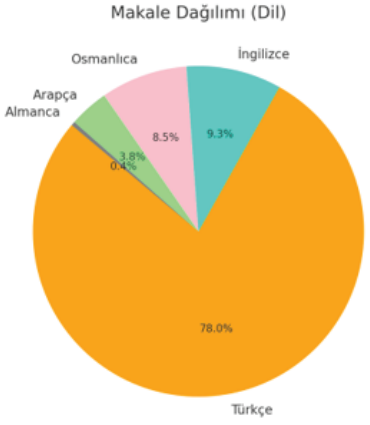
Tablo 2.
Sayfa Uzunluğuna Göre Makalelerin Dağılımı

Sayfa Sayısı	Sayı	Yüzde
2-10	188	24,9%
11-20	190	25,1%
21-30	226	30,0%
31-40	100	13,2%
41-50	28	3,7%
50+	24	3,1%
Toplam	**754**	**100%**

Elde edilen verilere göre, en fazla makale 21-30 sayfa aralığında yer almakta olup, bu kategori toplam makale sayısının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. 11-20 sayfa aralığında yer alan makale sayısı da oldukça yüksektir. Bununla birlikte kitap değerlendirmeleri, teknik notlar veya sempozyum değerlendirmeleri gibi belirli akademik yazım türlerine ait 2-10 sayfa aralığındaki makaleler de dikkate değer bir orana sahiptir. Bu veriler, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin akademik yayıncılık yaklaşımı açısından orta uzunlukta akademik makaleleri tercih ettiğini göstermekte olup, bu durum hem derginin akademik standartları hem de okuyucu kitlesinin erişilebilirliği açısından bir denge politikası izlendiğine işaret etmektedir. Zira derginin mevcut yazım kurallarına da bakıldığında araştırma makalelerinin 5000-8000 kelime aralığında olması, kitap değerlendirmelerinin ise azami 1500 kelime olması istenmektedir.[22]

3.1.3. Yayın Diline Göre Makale Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yayın diline göre dağılımı Şekil 2'de gösterilmiştir:

Dönem / Yayın Dili	1925-1933	1999-2017	2018-2024
Türkçe	67	439	82
İngilizce	-	28	42
Osmanlıca	64	-	-
Arapça	-	9	20
Almanca	-	2	1

Şekil 2. Yayın Diline Göre Makalelerin Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin tarihsel sürecine bakıldığında, makalelerin dil dağılımının büyük ölçüde Türkçe ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bunun sebebi olarak derginin ana hedef kitlesinin Türk akademisyenler, uzmanlar ve öğrenci grupları olduğu söylenebilir. Bu durum, özellikle derginin yeniden yayın hayatına başladığı ve kurumsallaştığı dönem olan 1999 sonrasında Türkçe akademik yayıncılığın giderek daha fazla tercih edildiğini göstermektedir. Ancak derginin kurulduğu dönemde 1925-1928 yılları arasında yayımlanan makalelerin Osmanlı Türkçesi

22 Darulfunun İlahiyat Dergisi, "Yazım Kuralları", erişim 11 Mart 2025, https://dergipark.org.tr/tr/pub/darulfunun/writing-rules

ile kaleme alındığı; buna karşın 1929'dan itibaren Cumhuriyet dönemindeki dil reformu sonrasında Türkçe olarak yayınlandığı görülmektedir.

2018 sonrasına tekabül eden ve derginin "üçüncü dönemi" olarak adlandırılabilecek süreçte, İngilizce makalelerin sayısında belirgin bir artış söz konusudur. Zira derginin üçüncü döneminde İngilizce makalelerin toplam makaleler içindeki oranı, bir önceki dönemdeki %5,8 seviyesinden %28,9'a yükselmiştir. Bu artış, derginin uluslararası indekslerde taranmaya başladığı dönemle örtüşmektedir. Küresel akademik etkileşimin güçlenmesi, Türkiye'deki ilahiyat fakültelerinin uluslararası görünürlük isteği ve yabancı akademisyenlerle yapılan iş birlikleri, İngilizce yayınların artışında etkili olmuştur. Bu eğilim, hem derginin küresel çapta tanınırlığını artırma stratejisini hem de uluslararası indekslerde yer alma gerekliliğini yansıtmaktadır. Bu dil dağılımı, derginin yüzyıllık serüveni içinde Türkiye'deki dil politikaları, akademik reformlar ve uluslararası bilimsel iletişimin değişimiyle paralel bir gelişim sergilemektedir.

3.1.4. Dipnot ve Kaynakça Durumuna Göre Makale Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin dipnot ve kaynakça durumuna göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3.
Dipnot ve Kaynakça Durumuna Göre Makalelerin Dağılımı

Dipnot ve Kaynakça Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Dipnot ve Kaynakça var	269	35,7%
Dipnot var Kaynakça yok	340	45,1%
Dipnot ve Kaynakça yok	145	19,2%
Toplam	**754**	**100**%

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin kaynakça durumuna göre dağılımı, akademik yazım standartlarının tarihsel süreçte nasıl değiştiğini göstermesi açısından önemli bir veridir. Elde edilen bulgulara göre, "Dipnot var Kaynakça yok" kategorisi, toplam makalelerin en büyük bölümünü oluşturmaktadır. Bu durum, özellikle erken dönem akademik yayıncılık anlayışında kaynakçanın bağımsız bir bölüm olarak verilmek yerine, dipnotlarla referansların metin içinde sunulmasının yaygın olduğunu göstermektedir. "Dipnot ve Kaynakça yok" kategorisinde yer alan makalelerin sayısı da dikkat çekicidir. Bu tür makalelerin genellikle kitap ve sempozyum değerlendirmeleri ile teknik notlar gibi yazılar olduğu söylenebilir.

Öte yandan, "Dipnot ve Kaynakça var" ifadesiyle belirtilen makaleler de önemli bir yer tutmaktadır. Bu eğilim, özellikle derginin 2012 yılından sonra derginin hem

TR Dizin indeksinde taranmaya başlaması[23] hem de akademik yayın standartlarını modernleştirmesiyle daha belirgin hale gelmiş olduğu görülmektedir. Uluslararası akademik normlara uyum sağlanması ve bibliyografik şeffaflığın artırılması, dipnot ve kaynakçanın ayrı ve belirgin şekilde yer aldığı bir sistemin benimsenmesini ve kaynakçanın makale sonlarında standart bir biçimde sunulmasını sağlamıştır. Bu durum, derginin bilimsel referans sistematiğine verdiği önemin arttığını ve uluslararası akademik standartlara giderek daha fazla yaklaştığını göstermektedir.

3.2. Yazarlara Yönelik Analizler

Bulguların ikinci bölümünde, dergide yayın yapan yazarların akademik profili incelenmiştir. Bu çerçevede, yazarların cinsiyete, akademik unvana ve kurumsal mensubiyete göre dağılımı analiz edilmiştir. Ayrıca, çok yazarlı çalışmaların oranı, yazar iş birlikleri ve dergide en çok yayın yapan akademisyenler belirlenmiştir. Böylece, derginin bilimsel çeşitliliği ve akademik etkileşim düzeyi değerlendirilmiştir.

3.2.1. Yazar Cinsiyetlerine Göre Makale Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yazarların cinsiyetlerine durumuna göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4.
Yazarların Cinsiyetlerine Göre Makalelerin Dağılımı

Yazarların Cinsiyetleri	1925-1933	1999-2017	2018-2024	Toplam Sayı	Toplam Yüzde
Erkek	131	336	163	630	83,5%
Kadın	-	39	81	120	36,0%
Erkek-Kadın (Çok Yazarlı)	-	-	4	4	0,5%
Toplam	131	375	248	754	100%

Analiz edilen verilere göre, erkek yazarlar tarafından kaleme alınan makaleler büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Erkek yazarların dergideki baskınlığı, tarihsel olarak ilahiyat fakültelerinde akademik kadroların erkek ağırlıklı olmasıyla ilişkilendirilebilir. Türkiye'de ilahiyat alanında akademik kariyer yapan kadın akademisyen sayısının son yıllarda artmasına paralel olarak kadın yazarların makale katkılarının son dönemlerde arttığı tespit edilmiştir. Zira derginin üçüncü döneminde kadın yazarların toplam yazarlar içindeki oranı, bir önceki dönemdeki %10,4 seviyesinden %34,2'ye yükselmiştir. Bununla birlikte kadın ve erkek yazarların ortak imzasıyla yayımlanan makale sayısının ise oldukça az olduğu tespit edilmiştir.

23 TR Dizin, "İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi", erişim 11 Mart 2025, https://search.trdizin.gov.tr/tr/dergi/detay/731/istanbul-universitesi-ilahiyat-fakultesi-dergisi

3.2.2. Yazar Unvanlarına Göre Makale Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yazar unvanlarına durumuna göre dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5.
Yazar Unvanlarına Göre Makalelerin Dağılımı

Yazarların Unvanları	Sayı	Yüzde
Prof. Dr.	62	8,3%
Doç. Dr.	118	15,6%
Dr. Öğr. Üyesi (Yrd. Doç. Dr.)	185	24,6%
Dr.	62	8,3%
Dr. Ar. Gör.	17	2,2%
Dr. Öğr. Gör.	16	2,1%
Ar. Gör.	76	10,1%
Öğr. Gör.	11	1,4%
Doktora Öğrencisi	36	4,7%
Yüksek Lisans Öğrencisi	13	1,7%
Unvan belirtilmemiş	158	21,0%
Toplam	**754**	**100%**

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yazar unvanlarına göre dağılımı, akademik üretkenliğin hangi kariyer seviyelerinde yoğunlaştığını ve ilahiyat alanındaki bilimsel katkının nasıl şekillendiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Tablodaki verilere göre, en fazla makale yayımlayan grup Dr. Öğr. Üyesi (Yrd. Doç. Dr.) unvanına sahip akademisyenlerdir. Toplam makale sayısının %24,6'sını oluşturan bu grup, dergideki akademik üretkenliğin büyük bir kısmını temsil etmektedir. Bu durum, ilahiyat alanında Dr. Öğr. Üyesi seviyesindeki akademisyenlerin akademik üretime daha fazla katkı sunduğunu ve bu unvandaki akademisyenlerin yayın yapma motivasyonlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Doçent unvanına sahip akademisyenlerin makale katkıları da (%15,6) dikkate değer bir seviyededir. Özellikle doçent unvanına sahip yazarlar, akademik yükselme süreçlerinde yayın yapma zorunluluğunun da etkisiyle, dergide önemli bir yayın oranına sahiptirler.

Profesör unvanına sahip yazarların makale katkılarının (%8,3) daha düşük olması, bu seviyedeki akademisyenlerin akademik yükselme zorunluluğunun azalmasının yanında yayın tercihlerinin kitap ve ansiklopedi maddesi gibi farklı akademik türlere kayması ile açıklanabilir. Ayrıca profesörlerin akademik dünyada danışmanlık, jüri üyeliği ve idari görevler üstlenmelerinin de bu sonuçta etkisinin olduğu düşünülebilir. Ancak bu rollerin doğrudan yayın yapmalarını azaltmaya etkisi olmakla birlikte bilimsel gelişime katkı sağlamalarına engel olmaması gerektiği de ifade edilmelidir. Dikkat çeken bir diğer nokta, unvanı belirtilmemiş yazarların oranının %21 gibi yüksek bir seviyede olmasıdır. Bu durum, özellikle erken dönem yayınlarında akademik unvan kullanımının olmamasından kaynaklıdır.

Zira Türkiye'de akademik unvanlar, 4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu ile birlikte 1946'dan itibaren sistematik hale gelmiştir.[24]

3.2.3. Yazarların Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Makalelerin Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yazarların kurumlarına göre dağılımı Tablo 6'da gösterilmiştir:

Tablo 6.
Yazarların Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Makalelerin Dağılımı

Yazarların Kurumları	Sayı	Yüzde
İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Darulfünun İlahiyat Fakültesi ile beraber)	487	64,5%
Diğer İlahiyat Fakülteleri	152	20,2%
İlahiyat Fakültesi Dışındaki Fakülteler (Tüm Üniversiteler)	54	7,2%
Yabancı Ülkelerdeki Üniversiteler	31	4,1%
Kamu kurumları (DİB, MEB vb.)	15	2,0%
Belirtilmemiş	15	2,0%
Toplam	**754**	**100**%

Elde edilen verilere göre, İstanbul Üniversitesi ve Darulfünun İlahiyat Fakültesi'nden gelen yayınlar en büyük grubu oluşturmaktadır ki bunun derginin kökeni ve akademik bağlılığı ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. Bu durumun ağırlıklı olarak 1925-1933 ve 1999-2011 yılları arasında gerçekleştiği görülmektedir. 2012 sonrasındaki dönem, yazarların kurumsal dağılımında önemli bir değişime işaret etmektedir. Zira -Darulfünun İlahiyat Fakültesi ile beraber- İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dışındaki kurumlara mensup 252 yazardan %89,3'nün 2012 yılından sonra yayın yaptığı tespit edilmiştir. Buna göre derginin ulusal ve uluslararası indekslerde taranmaya başlanması, akademik prestijinin artması ve farklı üniversitelerle olan akademik etkileşimin güçlenmesi, İstanbul Üniversitesi dışındaki ilahiyat fakültelerinden ve yabancı üniversitelerden gelen makale sayısında belirgin bir artışa yol açmıştır.

Diğer ilahiyat fakültelerinden gelen katkıların toplam makale sayısının %20,2'sini oluşturması, her ne kadar düşük bir oran gibi görünse de, özellikle 2012 yılından itibaren derginin yalnızca İstanbul Üniversitesi'ne bağlı akademisyenlerle sınırlı kalmadığı, farklı ilahiyat fakültelerindeki araştırmacılara da açık olduğu tespit edilmiştir. Zira dergide 2012 yılına kadar farklı kurumlardan katkı sunan yazarların oranı %7,2 iken, bu oran 2012 sonrası dönemde %59,5'e çıkarak kayda değer bir artış sergilemiştir. Yabancı ülkelerdeki üniversitelerden gelen makalelerin oranı da her ne kadar %4,1 şeklinde düşük gözükse de bu oran özellikle 2017

24 Resmî Gazete, "4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu", erişim 12 Mart 2025, https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6336.pdf

sonrasında yukarı yönlü bir ivme kazanmıştır. Bu artış, derginin uluslararası akademik görünürlüğünün artışıyla doğrudan ilişkilidir. Ayrıca İlahiyat fakülteleri dışındaki diğer fakültelerden/bölümlerden gelen makaleler %7,2 oranında olması da dikkat çekicidir. Bu gruptaki makalelerin özellikle felsefe, tarih, hukuk, eğitim, edebiyat ve tıp gibi farklı disiplinlerden geldiği tespit edilmiştir. Bu sonuç, disiplinler arası çalışmaların dergiye entegrasyonunun arttığını göstermektedir.

3.2.4. Yazar Verimliliği: Yazarların Yayınladıkları Makale Sayısına Göre Dağılım

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde her bir yazarın kaç makale yayınladığına ait dağılım Tablo 7'de gösterilmiştir:

Tablo 7.
Yazarların Yayınladıkları Makale Sayısına Göre Dağılım

Yazar Sayısı	Yayınladığı Makale Sayısı	Dergideki Toplam Makale Sayısı	Toplam Yazara Oranı
331 yazar	1 makale	331	79,4%
35 yazar	2 makale	70	8,5%
11 yazar	3 makale	33	2,7%
8 yazar	4 makale	32	1,9%
8 yazar	5 makale	40	1,9%
5 yazar	6 makale	30	1,2%
2 yazar	7 makale	14	0,5%
5 yazar	8 makale	40	1,2%
1 yazar	9 makale	9	0,2%
4 yazar	10 makale	40	1,0%
1 yazar	11 makale	11	0,2%
1 yazar	12 makale	12	0,2%
1 yazar	14 makale	14	0,2%
2 yazar	15 makale	30	0,5%
1 yazar	23 makale	23	0,2%
1 yazar	25 makale	25	0,2%
Toplam		**754**	**100%**

Darulfünun İlahiyat Dergisi 2025 yılına kadar 77 sayıda toplam 754 makale yayınlamıştır. Tablo 7'deki bulgulara göre, dergide makale yayımlayan yazarların büyük çoğunluğu (%79,4) yalnızca bir makale ile katkıda bulunmuştur. Bu durum, derginin geniş bir akademik yazar kitlesine hitap ettiğini ve bireysel akademik katkının tek seferlik olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Dergiye iki makale yazan yazar oranı %8,4, üç makale yazanların oranı %2,6, dört ve beş makale yazanların oranı ise %1,9 olarak belirlenmiştir. İkiden fazla makale yazan yazarların oranının %10'un altında kalması, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin çok yazarlı ve uzun süreli akademik iş birliklerinden ziyade, geniş çapta farklı akademisyenleri yayın sürecine dahil eden bir yayın politikası izlediğini göstermektedir. Nitekim 2017

sonrasında derginin uluslararası indekslerde taranmaya başlaması, akademik camiada görünürlüğünü artırmış ve farklı kurumlardan yazarların dergiye yönelmesini teşvik etmiştir. Öte yandan, 10'dan fazla makale yazan yazarların bulunduğu grup, özellikle derginin 1925-1933 ve 1999-2011 yıllarına işaret etmektedir. Bu yıllarda, dergi genellikle Darulfünun İlahiyat Fakültesi/İstanbul Üniversitesi akademisyenlerinin çalışmalarıyla şekillenmiş, bu fakültenin öğretim üyeleri düzenli olarak yayın yapmıştır. Bu veriler, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin tarihsel süreçte fakülte içi bir akademik yayın organı olarak başladığını, ancak son yıllarda ulusal ve uluslararası bir akademik platforma dönüştüğünü göstermektedir.

Yazar Verimliliği: Pareto, Lotka ve Price Yasaları. Bibliyometrik analizlerde yazarların akademik üretkenliğini ölçmek için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bunlar arasında Pareto, Price ve Lotka yasaları, yazar verimliliğinin belirlenmesinde sıkça başvurulan kurallardır. Pareto Yasası (80/20 Kuralı), bilimsel yayıncılıkta üretken yazarların sayı olarak azınlıkta, ancak katkılarının büyük ölçüde baskın olduğunu öngören bir kuraldır. Bu prensibe göre, toplam makalelerin yaklaşık %80'inin, toplam yazarların yalnızca %20'si tarafından yazılmış olması beklenir.[25] Bibliyometrik analizlerde bu yasa, literatüre en fazla katkıyı sağlayan akademisyenlerin tespit edilmesine yardımcı olmaktadır. Buna göre 80/20 kuralı doğrultusunda makale ve yazarlar incelendiğinde Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayınlanan toplan 754 yayının %80'inin (603 yayın), toplam 417 yazarın %20'si (83 yazar) tarafından yazılması gerekmektedir. Yapılan analizde, yazarların %20'sinin (83 yazarın), toplam yayınların %55,4'ünü (418 makale) yazdığı görülmektedir. Buna göre dergideki yayınlar 80/20 kuralına uymamaktadır.

Derek J. de Solla Price tarafından geliştirilen Price Yasası, bilimsel yayıncılığın temel prensiplerinden biridir ve bilimsel üretkenliğin küçük bir grup akademisyen tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koyar. Price'a göre, bir bilim dalında yapılan toplam yayınların yarısı, toplam yazarların yalnızca karekökü kadarı tarafından üretilmektedir.[26] Bu yasa Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayın yapan toplam yazar sayısı olan 417'nin karekökü kadar olan yazarın (20,4 yazar) 754 makalenin yarısını (377 makale) yazması beklenir. Ancak yapılan incelemeye göre en üretken 20 yazar 216 makale yazmıştır ve bu sonuç Price Yasası'na uymamaktadır.

Yazarların verimliliklerinin ölçüldüğü bir başka ölçüt ise Lotka Yasası'dır. Lotka Yasası, akademik yayın yapan yazarların büyük çoğunluğunun az sayıda makale ürettiğini, buna karşın çok sayıda makale üreten az sayıda yazarın bulunduğunu öne

25 Murat Yılmaz, "80/20 Kuralı", *Türk Kütüphaneciliği* 19, sy.3 (2005): 310.

26 John O'Connor, v.dğr., "Scholarly Productivity in Adapted Physical Activity Pedagogy: A Bibliometric Analysis", *Adapted Physical Activity Quarterly* 18, sy.4 (2001): 434.

süren bir yasadır. Lotka'nın Ters Kare Yasası olarak da bilinen bu prensibi bilimsel yayın dağılımının belirli bir örüntü takip ettiğini ifade eder. Buna göre; yazarların büyük bir kısmı yalnızca bir veya iki makale yayımlar. Az sayıda yazar ise çok daha fazla sayıda makale üretir. Makale üretme sıklığı, yazar sayısının karesi ile ters orantılı olup, n sayıda yazı yazanın sayısı ise bir yazı yazanın yaklaşık $1/n^2$'si kadardır ve makale yazarları içinde bir makale yazanın oranı yaklaşık %60'tır.[27] Diğer bir ifadeyle, her yüz yazardan 25'i (n=2; $100/2^2$'si) 2 makale; yaklaşık 11'i (n=3; $100/3^2$'ü) 3 makale; 6'sı (n=4; $100/4^2$'ü) ise 4 makale yazar.[28] Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yazarların %79'u (331 yazar) bir makale, %8,5'i (35 yazar) iki makale, %2,7'si (11 yazar) üç makale yazmıştır. Yazarların %10'u (40 yazar) ise dört ve üzeri sayıda makale kaleme almışlardır. Bu sonuçlar dergideki yazar dağılımının bu yasaya tam olarak uygun olmadığını ortaya koymaktadır. Ancak şu açıklamayı yapmanın önemli olduğu değerlendirilmektedir:

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yazarların yayın üretkenliği analiz edildiğinde -sayısal olarak tam olmasa da- genel eğilimin Lotka Yasası'na uygun olduğu gözlemlenmektedir. Zira tek makale yayımlayan yazarların oranı oldukça yüksek bir seviyededir. Bu durum, Lotka'nın öngördüğü gibi bilimsel üretimde çoğu yazarın az sayıda yayına katkı sunduğunu göstermektedir. Derginin geniş bir akademik topluluğa hitap ettiği, ancak yazarların büyük çoğunluğunun yalnızca bir kez yayın yaptığı anlaşılmaktadır. İki, üç ve dört makale yazan yazarların oranı %8,5, %2,7 ve %1,9 olarak azalan bir eğilim göstermektedir. Lotka Yasası'na göre daha fazla yayın yapan yazar sayısı, daha az yayın yapanlara göre katlanarak düşmelidir. Dergideki eğilimin de çok sayıda makale yayını olan yazarların azınlıkta olduğunu buna göre yazar verimliliğinin kısmen de olsa Lotka Yasası'na uygun olduğu söylenebilir.

Yazar verimliliği ile ilgili Pareto, Lotka ve Price yasaları dikkate alınarak Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin yazar dağılımı genel anlamda analiz edildiğinde, Pareto ve Price yasalarına uymadığı ancak Lotka yasasına kısmen de olsa uyum gösterdiği belirlenmiştir. Bu durum, ilahiyat alanının kendine özgü yapısından kaynaklanan doğal ve hatta beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Çünkü ilahiyat fakültelerinin üç temel bölüm ve yirmi farklı anabilim dalı üzerinden şekillenen geniş bir çalışma alanına sahip olması, yazar dağılımında belirli bir tekdüzelik yerine çeşitliliğin ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Bu çeşitlilik, belirli yazar gruplarının baskın olmasını önlerken, farklı alanlardan akademisyenlerin katkı yapmasına imkân sağlamaktadır. Kaldı ki dergi bunu destekleyici bir

27 Alfred J. Lotka, "The Frequency Distribution of Scientific Productivity", *Journal of the Washington Academy of Sciences* 16, sy.12 (1926): 323.

28 Murat Yılmaz, "Lotka Yasası ve Türkiye'de Kütüphane ve Bilgi Bilimi Literatürü", *Türk Kütüphaneciliği* 16, sy.1 (2002): 63.

yayın politikasını şu şekilde ortaya koymuştur: "Bir yazarın dergimizde yazısı yayınlandıktan sonraki iki sayıda yeni bir yazısına yer verilmez."[29] Derginin uluslararası indekslerde daha görünür hale gelmesi ise farklı kurumlardan ve hatta farklı ülkelerden akademisyenlerin yayın yapmasını teşvik etmiştir. Ayrıca ilahiyat alanının hukuk, iktisat, eğitim, tarih, felsefe, tıp ve etik gibi farklı alanlarla giderek daha fazla etkileşime girmesi, bu çeşitliliğin ve geniş yazar tabanının nedenlerinden biri olarak görülebilir.

3.2.5. Yazar İş Birliği Ağı: Yazarların Ortak Yayın Yapma Durumları

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yazar iş birliği durumu Tablo 8'de gösterilmiştir:

Tablo 8.
Yazar İş Birliği Durumu

Yazar Sayısı	Makale Sayısı	Yüzde
Tek yazarlı	715	94,8%
İki yazarlı	34	4,5%
Üç ve daha fazla yazarlı	5	0,7%
Toplam	**754**	**100%**

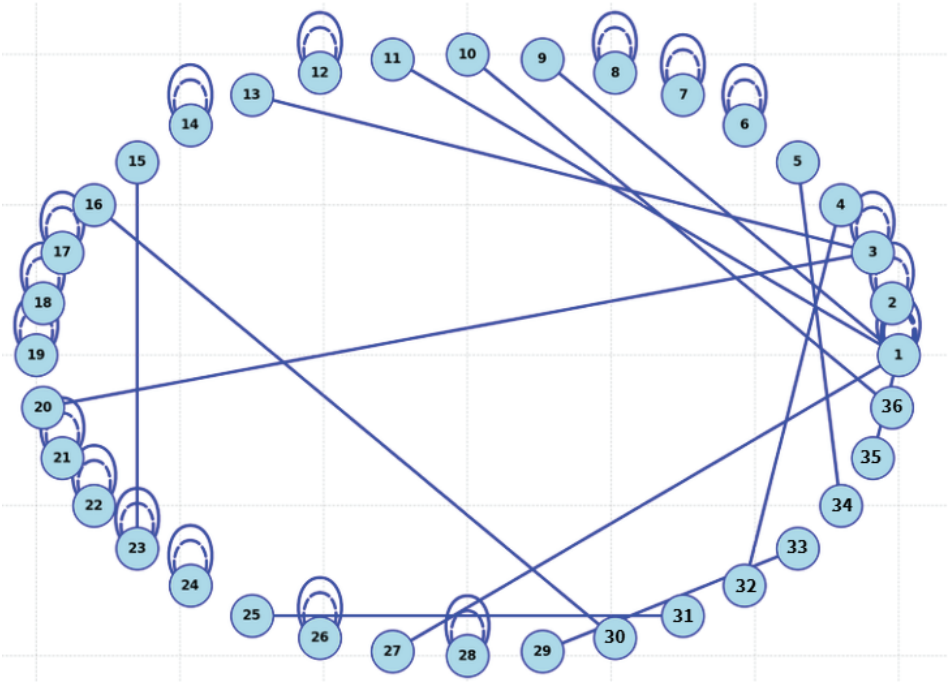
Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yazar iş birliği açısından dağılımı, akademik üretimde bireysel ve ortak çalışma eğilimlerini anlamak için önemli bir gösterge sunmaktadır. Elde edilen verilere göre, tek yazarlı makaleler %94,8 oranında olup akademik gelenek açısından bireysel çalışmalara daha fazla yer verildiğini göstermektedir. Bu oran, ilahiyat alanında bireysel akademik araştırmaların daha yaygın olduğunu ve akademik makale üretiminde kişisel bilgi ve analizlerin ön planda tutulduğunu göstermektedir. Öte yandan, iki yazarlı makaleler %4,5 oranında olup, akademik iş birliğinin sınırlı da olsa var olduğunu göstermektedir. Ancak iki yazarlı makalelerin genellikle bir danışman ile lisansüstü öğrencisinin ortak çalışması olduğu düşünüldüğünde ilahiyat alanında iş birliğine dayalı ortak akademik çalışmaların oldukça sınırlı olduğu söylenebilir.

Çok yazarlı makaleler ise %0,7 gibi oldukça düşük bir oranda kalmaktadır. Çok yazarlı makalelerin düşük oranı, ilahiyat disiplininde genellikle kolektif çalışma kültürünün sınırlı olduğunu ve birden fazla akademisyenin ortak proje ve araştırma üretme eğiliminin görece az olduğunu göstermektedir. Halbuki çok yazarlı makaleler, bilimsel araştırmalar açısından yayının kalitesini artıran önemli bir faktördür. Bunun temel nedeni, bu tür çalışmalarda hakemlik sürecinin makale yayımlanmadan önce yazarlar arasındaki etkileşimle başlamasıdır. Farklı

29 Darulfunun İlahiyat Dergisi, "Yazarlara Notlar", erişim 13 Mart 2025. https://dergipark.org.tr/tr/pub/darulfunun/page/6135

araştırmacıların katkıları sayesinde makale, son haline ulaşana kadar birçok kez gözden geçirilir ve çeşitli bakış açılarından değerlendirilerek akademik tutarlılığı güçlendirilir.[30] Ancak 2017 sonrası dönemde derginin yayınlarında disiplinler arası çalışmaların artışı, akademik iş birliği eğiliminin değişmeye başladığını ve özellikle saha araştırmalarına dayalı psikoloji, eğitim ve sosyoloji gibi alanlar ile etik, tıp, ekonomi gibi farklı disiplinlerin ilahiyat disiplinine daha fazla entegre olmaya başladığını göstermektedir.

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin yazarları arasındaki iş birliği ağı Şekil 3'te gösterilmiştir:

Şekil 3. Yazar İş Birliği Ağı

Şekil 3'teki her bir daire bir kurumu temsil etmekte olup, yuvarlak çizgiler aynı fakültede çalışan akademisyenlerin kendi aralarında iş birliği yaptığını, daireler arası bağlantılar ise farklı fakülteler arasındaki iş birliklerini temsil etmektedir. Yazarlar arası iş birliği oranının %5,2 gibi oldukça düşük bir seviyede olduğu daha önce ifade edilmişti. Yazarlar arasındaki iş birliği sınırlı da olsa bunun aynı fakültede çalışan akademisyenler arasında daha fazla gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum, ilahiyat alanında yapılan akademik çalışmaların büyük ölçüde fakülte içi

30 Koç, v.dğr., "Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz", 9.

akademik etkileşimlerle şekillendiğini göstermektedir. Dergide yayınlanan makaleler bağlamında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, kurum içi iş birlikleri açısından en fazla akademik ortaklık kuran kurum olarak öne çıkmaktadır.[31] Fakülteler arası iş birliği ise aynı fakültedeki akademisyenler arasındaki iş birliğine kıyasla daha azdır.[32] Bu durum, ilahiyat alanında akademik yayınların genellikle fakülte içindeki araştırmacılar tarafından üretildiğini ve kurumlar arası iş birliklerinin daha sınırlı olduğunu göstermektedir.

Bulgular Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde çok yazarlı akademik üretimin büyük ölçüde fakülte içi iş birlikleriyle gerçekleştiğini, ancak fakülteler arası ve uluslararası akademik iş birliklerinin artırılmasının bilimsel çeşitliliği ve etkileşimi güçlendireceğini göstermektedir. Özellikle çok yazarlı makale sayısının artırılmasının derginin ulusal ve uluslararası alanda daha geniş bir akademik kitleye ulaşmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

3.3. Derginin Akademik Etkisine Yönelik Analizler

Bulguların üçüncü bölümünde, derginin akademik etkisi ve eğilimleri üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Atıf analizleri, en çok atıf alan makaleler, makalelerin görüntülenme ve indirilme sayıları, bölüm ve anabilim dallarına göre makale oranları, anahtar kelimelere göre akademik eğilimler incelenerek derginin ilahiyat alanındaki bilimsel katkısı ortaya konulmuştur. Bu bulgular doğrultusunda, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin ilahiyat alanındaki akademik yayıncılığa katkıları, bilimsel üretkenlik seviyesi ve bilim dünyasındaki konumu belirlenerek, derginin

31 İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Şekil 3'te 1 numaralı daire ile gösterilmekte olup, hemen üstündeki mavi halka ise yazarın kurum içindeki diğer yazarlarla yaptığı iş birliğini temsil etmektedir. Diğer dairelerde de aynı durum söz konusu olup, her dairenin üstündeki halka yazarın kurum içindeki diğer yazarlarla yaptığı iş birliğini temsil etmektedir. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne bağlı yazarların kurum içi iş birliğinin 10 makalede, diğer üniversitelere bağlı yazarların iş birliklerinin ise genel olarak tek bir makalede olduğu belirlenmiştir.

32 Parantez içindeki rakamlar Şekil 3'teki dairelerin numaralarını temsil etmektedir. Buna göre; İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (1) ile Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi (9), Bingöl Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi (11), Uluslararası En-Necah Üniversitesi (27) ve Universiti Pendidikan Sultan Idris (35); Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (3) ile Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (13) ve Mersin Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (20); Diyanet İşleri Başkanlığı (4) ile Londra Üniversitesi (32); Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (5) ile Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (34); Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi (10) ile Emory University Center for the Study of Law and Religion (36); Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (15) ile Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (23); Bahçeşehir Üniversitesi Meslek Yüksekokulu (25) ile İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi (31); İbn Haldun Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (29) ile Sebahattim Zaim Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (33)'ne mensup yazarlar arasında iş birliği yapılmıştır.

akademik kimliği daha kapsamlı bir perspektiften ele alınmıştır. Üçüncü bölümdeki analizler için derginin 1999 yılından sonraki yayınları kapsama alınmıştır. Zira 1925-1933 yılları arasındaki yayınlar için bu analizlerin yapılmasını sağlayacak veriler bulunmamaktadır.

3.3.1. Makalelerin Görüntülenme Analizi

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde makalelerin görüntülenme sayılarına göre dağılımı Tablo 9'da gösterilmiştir:

Tablo 9.
Makalelerin Görüntülenme Sayıları

Görüntülenme Sayısı	Makale Sayısı	Yüzde
2-99	30	4,8%
100-299	96	15,4%
300-499	91	14,6%
500-699	174	27,8%
700-999	118	18,9%
1000-1499	84	13,5%
1500-1999	16	2,6%
2000+	15	2,4%
Toplam		**100**%

Makalelerin görüntülenme sayıları 06 Mart 2025 tarihindeki DergiPark verileri esas alınarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler, görüntülenme sayılarına göre makalelerin geniş bir dağılım gösterdiğini ve bazı makalelerin çok yüksek görüntülenme alırken, bazılarının daha sınırlı bir okuyucu kitlesine ulaştığını ortaya koymaktadır. En fazla görüntülenen makale grubunun (500-699 görüntüleme – %27,9) güncel tartışmalara değinen makaleler olduğu; düşük görüntüleme alan makaleler için ise (2-99 görüntüleme – %4,8 ve 100-299 görüntüleme – %15,4) bazı konuların daha az ilgi gördüğü söylenebilir.

3.3.2. Makalelerin İndirilme Analizi

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde makalelerin indirilme sayılarına göre dağılımı Tablo 10'da gösterilmiştir:

Tablo 10.
Makalelerin İndirilme Sayıları

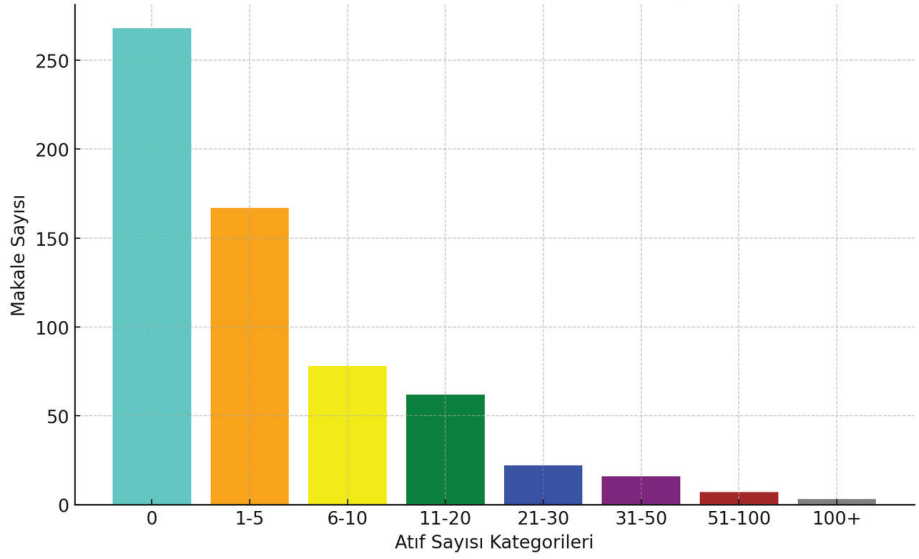
İndirilme Sayısı	Makale Sayısı	Yüzde
0-99	23	3,7%
100-999	186	29,8%
1000-2999	188	30,1%
3000-4999	83	13,3%
5000-9999	77	12,3%
10.000-19.999	50	8,1%

20.000-49.999	9	1,4%
50.000+	8	1,3%
Toplam		**100**%

Makalelerin indirilme sayıları 06 Mart 2025 tarihindeki DergiPark verileri esas alınarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler, makalelerin önemli bir kısmının yüksek sayıda indirildiğini ve belirli makalelerin geniş bir okuyucu kitlesine ulaştığını göstermektedir. Bu durum, derginin geniş bir okuyucu kitlesine hitap ettiğini ve yayımlanan çalışmaların akademik ve mesleki çevrelerde karşılık bulduğunu göstermektedir. Ayrıca makalelerin görüntülenme ve indirilme sayıları/oranları arasında belirgin farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu farkın okuyucuların erişim alışkanlıklarından kaynaklandığı söylenebilir. Özellikle indirilme oranlarının görüntülenme oranlarına göre oldukça yüksek olması, makaleler için genel anlamda akademik araştırmalarda ve ödev/proje gibi ders materyallerinde kullanılan çalışmalar olabileceğini söylemek mümkündür. Dergide yayınlanan bir makale ile ilgilenen akademisyen ve araştırmacıların bu makaleyi kaynak olarak kullanmak üzere indirip arşivlerine ekledikleri düşünülmektedir.

3.3.3. Atıf Analizi

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde makalelerin atıf sayılarına göre dağılımı Şekil 4'te gösterilmiştir:

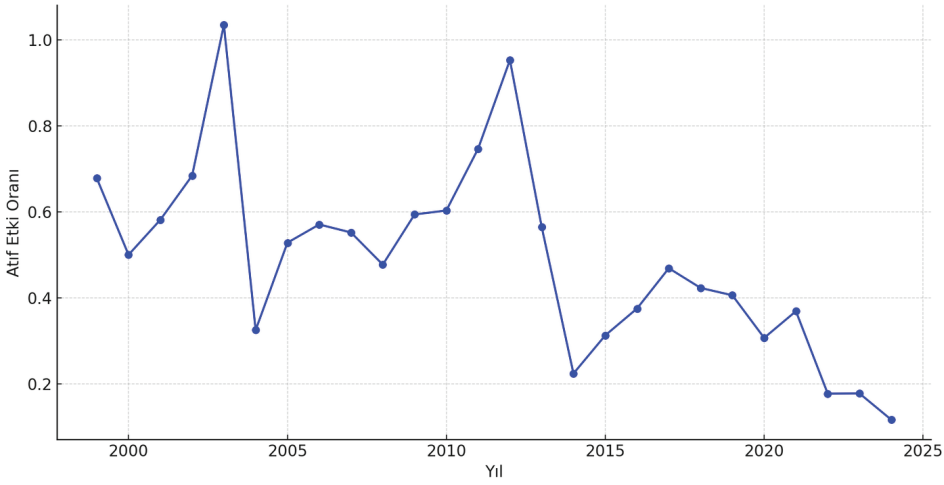

Şekil 4. Makalelerin Atıf Sayılarına Göre Dağılımı

Makalelerin atıf sayıları 06 Mart 2025 tarihindeki Google Akademik verileri esas alınarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler, makalelerin atıf bakımından zayıf bir

yapı gösterdiğini ve önemli bir kısmının düşük atıf aldığını ortaya koymaktadır. Atıf almayan makaleler (n=268, %43,0) en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu durum, bazı makalelerin akademik camiada yeterince görünür hale gelmediğini, literatürde sınırlı bir etki bıraktığını göstermektedir. 1-5 atıf aralığında bulunan makaleler (n=167) %26,8 oranıyla ikinci büyük grubu oluşturmaktadır. Bu oran, çoğu makalenin akademik alanda belirli bir görünürlük kazandığını ancak yüksek etki yaratmadığını göstermektedir. 6-10 atıf aralığındaki makaleler (n=78) %12,5 oranında yer alırken, 11-20 atıf aralığında bulunan makalelerin (n=62) oranı %10,0'dır. Bu gruplarda yer alan makaleler için konularının ilgi çekici ve literatürde eksik bir alanı doldurduğu söylenebilir. 21-50 atıf alan makaleler (n=38) %8,1 oranında, 50 ve üzeri atıf alan makaleler ise (n=10) %1,6 oranında yer almaktadır. Bu tür makaleler genellikle akademik dünyada geniş yankı uyandırmış, çeşitli araştırmalara temel teşkil etmiş ve alanında referans çalışmalardan biri haline gelmiştir. Dergiye toplam 3999 atıf yapılmış olup, en yüksek atıf alan makale ise 219 atıf almıştır.

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde makalelerin yıl bazında atıf etki oranları Şekil 5'te gösterilmiştir:

Şekil 5. Makalelerin Yıl Bazında Atıf Etki Oranları

Yıl bazında makalelerin atıf etki oranı, derginin hangi yıllardaki yayınlarının akademik olarak daha fazla etki yarattığını gösterir. Atıf etki oranının hangi yıllarda yükseldiğini ve hangi yıllarda düştüğünü analiz etmeyi sağlar. Yıl bazında makalelerin atıf etki oranı hesaplanırken; aynı yıl içinde yayınlanan makalelerin toplam atıf sayısı, makalelerin yayınladığı yıl ile araştırmanın yapıldığı yıl (2025) arasındaki sayıya bölünerek hesaplanmıştır. Elde edilen veriler, atıf etki oranlarının

yıllara göre dalgalı bir seyir izlediğini ve belirli dönemlerde artış veya azalışlar yaşandığını ortaya koymaktadır. En yüksek ortalamanın 2003 yılında 1,03 olduğu, ona en yakın olan ortalamanın da 2012 yılında 0,95 ile yakalandığı görülmektedir. Buna göre 2003 ve 2012 yıllarında yayınlanan makaleler akademik alanda geniş yankı uyandırmış ve sıklıkla referans gösterilmiştir. Diğer yıllarda yayınlanan makalelerin yıl bazında aldıkları atıf sayısı ise 0,2 ile 0,7 arasında değişmektedir.

Bu veriler, dergide yayımlanan makalelerin akademik camia tarafından benimsenme sürecinin dalgalı olduğunu ve belirli dönemlerde daha fazla atıf aldığını göstermektedir. Atıf etki oranının yüksek olduğu yıllardaki makaleler incelendiğinde, ilahiyat alanında güncel tartışmalara yönelik yayınlar ile kuramsal ya da metodolojik açıdan yenilik getiren makalelerin yüksek atıf alarak bu dönemlerde derginin akademik etkisini artırdığı söylenebilir. Ancak grafikte görüldüğü üzere son on yıldaki düşüş eğilimi, yeni yayınlanan makalelerin akademik camiada henüz yeterince yaygınlaşmadığını ortaya koymaktadır. Atıf sayılarının yıllar içinde görece düşüş göstermesi, birden fazla değişkenin etkisiyle açıklanabilir. Bunlardan biri, ilahiyat fakültelerinin sayısındaki artışa paralel olarak alandaki akademik üretimin de nicel olarak artış göstermesi önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. Yazar sayısındaki bu hızlı artış, bireysel düzeyde yayımlanan her bir makalenin alan içindeki özgül ağırlığını ve dolayısıyla başkaları tarafından atıf alma ihtimalini görece azaltabilmektedir. Bir diğeri ise sosyal bilimler genelinde ve ilahiyat gibi kuramsal yoğunluğu yüksek disiplinlerde yayınların atıf alma sürecinin doğası gereği daha uzun vadeye yayıldığı söylenebilir. Bu çerçevede, atıf sayılarındaki dönemsel değişimleri değerlendirirken hem yazar sayısındaki genişlemeyi hem de alanın yapısal özelliklerini dikkate almak önem arz etmektedir.

3.3.4. En Çok Atıf Alan Makaleler

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde en çok atıf alan 10 makale Tablo 11'de gösterilmiştir:

Tablo 11.
En Çok Atıf Alan 10 Makale

Sıra No	Makale Adı	Yazar Adı	Yıl	Atıf Sayısı	Atıf Etkisi
1	Osmanlı Devleti'nde Ekonomik Hayatın Yerel Unsurları: Ahilik Teşkilatı ve Esnaf Loncaları	Selahattin Bayram	2012	219	16,85
2	Gençlik, Madde Bağımlılığı ve Korunma Yolları (Psiko-Sosyal Bir Yaklaşım)	İrfan Başkurt	2003	108	4,91
3	Osmanlı Toplumunda Yetimlerin Himayesi ve Eytâm Sandıkları	Tahsin Özcan	2006	102	5,37

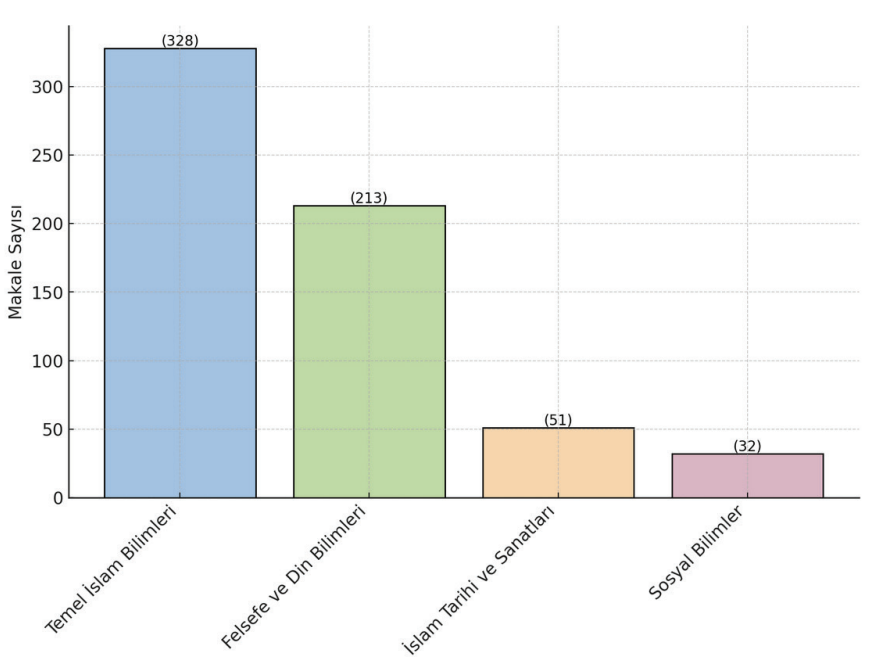
4	Eğitim Kalitesine Etki Eden Faktörler ve Kaliteli Eğitimin Üretime Katkısı	Fahri Kayadibi	2001	100	4,17
5	Sınıf Öğretmenlerinin Derslere İlişkin Görüşleri ve Tercih Ettikleri Öğretim	M. Cihangir Doğan	2003	70	3,18
6	Bir Bilgi Kaynağı Olarak Tasavvufta Keşfin Değeri	Reşat Öngören	2002	67	2,91
7	Türklerde Kur'an Çalışmaları	Hidayet Aydar	1999	65	2,50
8	Sevgi Faktörünün Eğitim Verimliliği Üzerine Etkisi	Fahri Kayadibi	2002	64	2,78
9	Haberi Sıfatları Anlama Yolları	Ömer Aydın	1999	60	2,31
10	Zahirî İlimlerin Otoritesi Karşısında Tasavvufun Meşruiyet Arayışı	Ekrem Demirli	2007	53	2,94

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde en çok atıf alan 10 makale incelendiğinde, bu çalışmaların ortak bazı özelliklere sahip olduğu ve akademik camiada belirli eğilimleri yansıttığı görülmektedir. Atıf sayıları, atıf etkisi, görüntülenme ve indirilme sayıları açısından yapılan analizler, derginin akademik etki alanını anlamak için önemli ipuçları sunmaktadır. İlk dört sıradaki makale, 100 ve üzerinde atıf alarak akademik literatürde önemli bir yer edinmiştir. Ayrıca en çok atıf alan makaleler incelendiğinde, bu makalelerin aynı zamanda en çok görüntülenen ve indirilen makaleler arasında yer aldığı görülmektedir. Zira bu dört makaleden üçünün (1., 2. ve 4. makaleler) 60.000'nin üzerinde bir indirilme sayısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, yüksek atıf alan makalelerin geniş bir akademik kitle tarafından ilgiyle takip edildiğini, ödev/proje şeklinde ders materyali olarak kullanıldığını ve araştırmalarda sıklıkla referans gösterildiğini ortaya koymaktadır.

Eğitimle ilgili üç makalenin listede yer alması, eğitim ve öğretim süreçlerine yönelik akademik ilginin yüksek olduğunu ve araştırmalarda önemli bir referans kaynağı oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca listede ikişer makale ile temsil edilen İslam tarihi ve tasavvuf disiplinlerinde yapılan çalışmaların, geniş bir akademik okuyucu kitlesi tarafından ilgiyle takip edildiği anlaşılmaktadır.

3.3.5. Makalelerin Akademik Bölümlere Göre Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde makalelerin akademik bölümlere göre dağılımı Şekil 6'da gösterilmiştir:

Şekil 6. Makalelerin Akademik Bölümlere Göre Dağılımı

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin bölümlere göre dağılımı, ilahiyat fakültelerinin akademik yapılanması göz önünde bulundurulduğunda doğal bir eğilim sergilemektedir. Bu dağılım hem ilahiyat eğitiminin genel yapısıyla hem de fakültelerde çalışan akademisyen sayılarıyla doğrudan ilişkilidir. Şekil 6'da görüldüğü üzere, Temel İslam Bilimleri, en yoğun akademik üretime (328 makale) sahip bölümdür. Arap Dili ve Belagati, Hadis, İslam Hukuku, İslam Mezhepleri Tarihi, Kelam, Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmi, Tasavvuf ve Tefsir anabilim dallarını bünyesinde barındıran Temel İslam Bilimleri bölümü hem İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde hem de diğer ilahiyat fakültelerinde en fazla akademisyenin içinde bulunduğu bölümdür. Yayınlanan çalışmaların bu sayıyla doğru orantılı olması normal gözükmektedir. Bu durum ilahiyat fakültelerinde temel İslam bilimlerinin akademik çalışmalar açısından önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Din Eğitimi, Din Felsefesi, Din Psikolojisi, Din Sosyolojisi, Dinler Tarihi, Felsefe Tarihi, İslam Felsefesi ve Mantık anabilim dallarını bünyesinde barındıran Felsefe ve Din Bilimleri bölümü, İlahiyat fakültelerinin kurulduğu ilk dönemlerden itibaren, ilahiyat ve sosyal bilimler arasında bir köprü görevi üstlenerek fakültelerin temel unsurlarından biri olmuştur. Bölümdeki akademisyen sayısı da göz önünde bulundurulduğunda önemli sayıda bir makale üretiminin (213 makale) olduğu

görülmektedir. İslam Tarihi, Türk Din Musikisi, Türk İslam Edebiyatı ve Türk İslam Sanatları Tarihi anabilim dallarını bünyesinde barındıran İslam Tarihi ve Sanatları bölümünün ise daha az makale (51 makale) yayınlaması hem bölümdeki akademisyen sayısı ile hem de bölümün bilimsel üretimdeki metodolojik farklılıklarından kaynaklandığı söylenebilir. Sosyal bilimler alanındaki yayınlanan 32 makale incelendiğinde, geleneksel olarak ilahiyat disiplinlerine odaklanılmış olsa da derginin sosyal bilimlerle kesişen disiplinler arası çalışmalara da yer verdiği görülmektedir. Bu konuda son yıllarda bir artış olduğu görülmekte olup, bu eğilimin ilahiyat alanındaki çalışmaların sosyal bilimlerin karşılıklı etkileşimini güçlendirdiği söylenebilir. Makalelerin akademik anabilim dallarına göre detaylı dağılımı ise Tablo 12'de gösterilmiştir:

Tablo 12.
Makalelerin Akademik Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	**Makale Sayısı**	**Yüzdesi**
İslam Hukuku	85	13,7%
Tefsir	75	12,1%
Din Eğitimi	54	8,7%
Hadis	42	6,8%
İslam Felsefesi	42	6,8%
Arap Dili ve Belagati	40	6,4%
Dinler Tarihi	39	6,2%
Kelam	32	5,2%
Sosyal Bilimler	32	5,2%
İslam Tarihi	28	4,5%
Tasavvuf	28	4,5%
Din Felsefesi	27	4,3%
Din Psikolojisi	22	3,5%
Din Sosyolojisi	20	3,3%
İslam Mezhepleri Tarihi	20	3,3%
Türk-İslam Edebiyatı	17	2,4%
Felsefe Tarihi	7	1,1%
Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmi	6	0,9%
Türk İslam Sanatları Tarihi	3	0,4%
Türk Din Musikisi	3	0,4%
Mantık	2	0,3%
Toplam	**624**	**100%**

Tablo 12'de görüldüğü üzere belirli anabilim dallarında daha fazla akademik üretim gerçekleştirilirken, bazı anabilim dalları ise görece daha az yayınla temsil edilmektedir. Bu oranlara bakıldığında, İslam Hukuku (%13,7) için hem klasik hem de çağdaş hukuki meselelerin ilahiyat araştırmalarında önemli bir yer tutması; Tefsir (%12,1) için köklü disiplinlerden biri olarak akademik ilginin sürekli olarak yüksek seviyede kalması; Din Eğitimi (%8,7) için ise giderek daha fazla akademik üretime sahne olması ve ilahiyat fakültelerinde önemli bir araştırma alanı haline gelmesi

şeklinde yorumlanabilir. Hadis, Arap Dili ve Belagati, Kelam gibi anabilim dallarının da listenin üst sıralarında yer alması, bölümlere göre makale dağılımının analizinde ifade edildiği üzere, ilahiyat eğitiminin genel yapısı ve ilahiyat fakültelerindeki akademik kadro dağılımı ile doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, Temel İslam Bilimlerinin, özellikle akademik üretim sıklığı açısından, dergide yayımlanan çalışmalar içinde belirgin bir ağırlığa sahip olduğu gözlemlenmektedir. Öte yandan, İslam Felsefesi ve Dinler Tarihi gibi alanların da listede yer bulması, bu disiplinlerin anlamlı düzeyde bir akademik ilgi gördüğünü göstermektedir.

3.3.6. Anahtar Kelime Analizi: Tematik Eğilimler

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nde yayınlanan makalelerin anahtar kelimelerinden oluşan kelime bulutu Şekil 7'de gösterilmiştir:

Şekil 7. Makalelerin Anahtar Kelimelerinden Oluşan Kelime Bulutu

Darülfünun İlahiyat Dergisi'nde anahtar kelime kullanımı 2003 yılından itibaren başlamış olup, bugüne kadar toplam 2947 anahtar kelime kullanılmıştır. Bu geniş kelime havuzu, dergide ele alınan konuların çeşitliliğini ve akademik çalışmaların çok yönlü niteliğini göstermektedir. En sık kullanılan kelimeler arasında "Din, İslam, eğitim, Osmanlı, hukuk, tefsir, Arap dili, hadis, aile, felsefe, arabuluculuk, edebiyat, ibadet, tarih, Hz. Peygamber, sünnet, hac, psikoloji, vakıf, Yahudilik, Hıristiyanlık, Yunus Emre, İbn Sina, barış, kelam, kutsal, şiir, Afrika, erdem, dindarlık, toplum, medrese, fıkıh, irade, mezhep, modern, öğrenme, Türk, Arap, tahkim, ahlak, oryantalizm" gibi kelimeler bulunmaktadır. Tablo 13'te anahtar kelimelerin tekrar sayıları sunulmuştur:

Tablo 13.
Anahtar Kelimelerin Frekans Değerleri

Anahtar Kelime	***f***	**Anahtar Kelime**	***f***	**Anahtar Kelime**	***f***	**Anahtar Kelime**	***f***	**Anahtar Kelime**	***f***	**Anahtar Kelime**	***f***
Din	53	Hadis	15	Hz. Peygamber	9	Y. Emre	8	Erdem	6	Modern	6
İslam	51	Aile	14	Sünnet	8	Barış	7	Dindarlık	6	Öğrenme	6
Eğitim	37	Felsefe	13	Hac	8	Kelam	7	Toplum	6	Türk	6
Osmanlı	30	Arabuluculuk	10	Psikoloji	8	Kutsal	7	Medrese	6	Arap	6
Hukuk	27	Edebiyat	10	Vakıf	8	Şiir	7	Fıkıh	6	Tahkim	6
Tefsir	27	İbadet	9	Yahudilik	8	İbn Sinâ	6	İrade	6	Ahlak	5
Arap Dili	21	Tarih	9	Hıristiyanlık	8	Afrika	6	Mezhep	6	Oryantalizm	5

Tablo 13'te görüldüğü üzere anahtar kelimelerin tekrar sayıları, derginin içeriksel eğilimlerini ve akademik yönelimlerini anlamak açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Darülfünun İlahiyat Dergisi'nde yayımlanan makalelerin anahtar kelimelerinden elde edilen kelime bulutu analizi de derginin içeriksel eğilimleri hakkında bilgi vermektedir. İslam, din, Osmanlı, hukuk, tefsir, eğitim, hadis ve kelam gibi kavramların ön plana çıkması, derginin genel akademik çerçevesini ve disiplinler arası yaklaşımını göstermektedir. Kelime bulutunda İslam ve din/dini kavramlarının büyük puntolarla yer alması, derginin genel çerçevesinin temel İslam bilimleri ile felsefe ve din bilimleri odağında şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, ilahiyat fakültelerinin temel misyonu ile örtüşmekte olup, derginin İslam hukuku, hadis, kelam, tefsir ve din eğitimi disiplinlerine verdiği önemi göstermektedir.

Dergide hukuk, ibadet, sünnet, mezhep, fıkıh gibi terimlerin kelime bulutunda güçlü bir şekilde öne çıkması, İslam hukuku ve mezhepler tarihi gibi konuların dergide sıklıkla ele alındığını göstermektedir. Bu sonucun, ilgili alanların hem klasik çerçevesine hem de güncel meselelerin tartışılmasına dayandığı söylenebilir. Özellikle "arabuluculuk, barış, modern, tahkim, hukuk" gibi kelimelerin sıklıkla kullanılması, İslam hukukunun çağdaş hukuki meselelerle ilişkilendirilerek ele alındığını göstermektedir. Ayrıca eğitim, öğrenme, din eğitimi, din psikolojisi ve ahlak gibi kavramların sıklıkla kullanılması, derginin eğitim bilimleri ve din psikolojisi alanlarıyla da güçlü bağını ortaya koymaktadır. "Yahudilik, Hıristiyanlık" gibi dinler tarihi alanına ait kelimelerin sıkça kullanılması ise derginin dinler tarihi üzerine yapılan akademik çalışmalara sıklıkla yer verdiğini göstermektedir. Öte yandan Osmanlı, medrese, vakıf ve felsefe gibi kavramların belirgin şekilde yer alması, tarihsel perspektifin ve İslam düşünce geleneğinin dergide sıkça ele alındığını ortaya koymaktadır. Bu durum, medeniyet perspektifinin dergide yayınlanan akademik çalışmalarda önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Kelime bulutu analizi, derginin ilahiyat alanı üzerine geniş bir tematik kapsama ve çok boyutlu bir perspektife sahip olduğunu hem geleneksel hem de güncel tartışmalara açık bir yayın politikası izlediğini ortaya koymaktadır.

Sonuç

Darulfünun İlahiyat Dergisi, ilahiyat alanında köklü bir akademik geleneğin temsilcisi olarak 100 yıllık geçmişi ve akademik üretimiyle Türkiye'de ilahiyat araştırmalarının gelişimine önemli katkılar sunmuştur. Bu bibliyometrik analiz çalışması, derginin akademik üretkenliğini ve bilimsel etkisini ortaya koyacağı gibi Türkiye'de ilahiyat alanındaki akademik dönüşümlerin ve gelişim süreçlerinin anlaşılmasına da yardım edecektir. 1925 yılında yayın hayatına başlayan dergi, uzun süren bir kesintinin ardından 1999 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi adıyla yeniden akademik yayın sürecine dönmüş ve 2018 yılında "Darulfünun İlahiyat Dergisi" adını alarak tarihî kimliğine kavuşmuştur.

Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin 1925-2024 yılları arasındaki yayınlarına ilişkin yapılan bibliyometrik analizlere göre dergide toplam 754 akademik çalışma yayımlanmıştır. Yayın türlerine bakıldığında araştırma makaleleri en büyük payı oluştururken, çeviriler, kitap ve sempozyum değerlendirmeleri gibi diğer akademik türler de önemli yer tutmaktadır. Yayın sayılarının yıllara göre değişimi incelendiğinde, özellikle 2012 yılından itibaren artan akademik üretkenlik dikkat çekmektedir. 1999-2012 yılları arasında, daha çok fakülte içi akademisyenlerin çalışmalarının yayımlandığı ve sınırlı akademik iş birliğinin olduğu bir süreçtir. 2012 sonrasında ise dergi ulusal ve uluslararası akademik indekslerde taranmaya başlamış, bu süreçte makale çeşitliliği artmış ve farklı disiplinlerden akademisyenlerin katkıları belirginleşmiştir.

Dergideki makalelerin yayın dillerine bakıldığında Türkçe en fazla kullanılan dil olmakla birlikte, özellikle 2018 sonrası dönemde İngilizce makale sayısında artış gözlemlenmiştir. Sayfa sayıları açısından değerlendirildiğinde, 11-30 sayfa aralığındaki makaleler en yoğun grubu oluşturmaktadır. Görüldüğü kadarıyla zaman içinde uzun ve kapsamlı makalelere olan eğilim azalmış, daha kısa ve özlü akademik yazılar ön plana çıkmaya başlamıştır. Dergide yayımlanan makalelerin bölümler bazında dağılımına bakıldığında, Temel İslam Bilimleri en fazla makale yayımlayan bölüm olmuştur. Bunu Felsefe ve Din Bilimleri, İslam Tarihi ve Sanatları ve Sosyal Bilimler alanları takip etmektedir. Anabilim dalları özelinde bakıldığında ise İslam Hukuku, Tefsir ve Din Eğitimi anabilim dalları öne çıkmıştır. Bölüm ve anabilim dalı bazındaki bu dağılım hem ilahiyat eğitiminin genel yapısıyla hem de ilahiyat fakültelerinde çalışan akademisyen sayılarıyla doğrudan ilişkili görünmektedir.

Makale yazarlarının unvan dağılımına bakıldığında, doktor öğretim üyesi unvanına sahip yazarların en büyük grubu oluşturduğu, doktor öğretim üyelerinden profesörlere doğru oransal bir azalma olduğu görülmektedir. Buna göre akademik kariyerin ilk aşamalarında olan araştırmacıların akademik katkısı dikkat çekicidir.

Bu durum, akademik kariyer için yayın yapma zorunluluğunun önemli bir faktör olduğunu düşündürmektedir. Bibliyometrik analizler, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin geniş bir akademik yelpazeden katkı aldığını göstermektedir. 417 farklı yazarın makale yayımladığı dergide, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi en fazla katkı sağlayan kurum olmuştur. Ancak zaman içinde farklı ilahiyat fakültelerinden ve yabancı ülkelerdeki akademisyenlerden gelen makale sayısında belirgin bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

Darulfünun İlahiyat Dergisi 2025 yılına kadar 77 sayıda toplam 754 makale yayınlamıştır. Derginin ilk yıllarında genellikle Darulfünun İlahiyat Fakültesi/İstanbul Üniversitesi akademisyenlerinin çalışmalarıyla şekillenmiş, bu fakültenin öğretim üyeleri düzenli olarak yayın yapmıştır. Yapılan bibliyometrik analiz ise dergide makale yayımlayan yazarların büyük çoğunluğunun (%79,4) yalnızca bir makale ile katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu, özellikle 2017 sonrasında derginin uluslararası indekslerde taranmaya başlaması, akademik camiada görünürlüğünü artması ile beraber farklı kurumlardan yazarların dergiye yönelmesinin bir sonucudur. Dolayısıyla gelinen noktada derginin geniş bir akademik yazar kitlesine hitap ettiğini ve bireysel akademik katkının tek seferlik olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bu durum derginin tarihsel süreçte fakülte içi bir akademik yayın organı olarak başladığını, ancak son yıllarda ulusal ve uluslararası bir akademik platforma dönüştüğünü göstermektedir. Bu kapsamda yazar verimliliği ile ilgili Pareto, Price ve Lotka yasaları dikkate alınarak Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin yazar dağılımı analiz edildiğinde, az sayıda yazarın çok sayıda makale üreterek bilimsel katkı sağladığına dayanan Pareto ve Price yasalarına uymadığı; ancak çok sayıda yazarın tek bir yayın yaparak bilimsel katkı sağladığına dayanan Lotka yasasına uyum gösterdiği belirlenmiştir. Bu durum, yirmi farklı anabilim dalı üzerinden şekillenen ilahiyat alanı için doğal ve hatta beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla derginin farklı kurumlardan/ülkelerden akademisyenlerin yayın yapmasına yönelik politikasının yazar dağılımında tekdüzelik yerine çeşitliliğin ön plana çıkmasına neden olduğu görülmektedir.

Veriler akademik iş birliği açısından incelendiğinde, dergide yayımlanan makalelerin büyük çoğunluğunun tek yazarlı olduğu tespit edilmiştir (%94,8). İki ve daha fazla yazarlı makalelerin oranı oldukça düşüktür. Çok yazarlı makalelerin düşük oranı, ilahiyat disiplininde genellikle kolektif çalışma kültürünün sınırlı olduğunu ve birden fazla akademisyenin katkısıyla ortak araştırma üretme eğiliminin görece az olduğunu göstermektedir. Ancak 2017 sonrası dönemde çok yazarlı ve disiplinler arası makalelerin sayısında bir artış eğilimi görülmektedir. Bu eğilim, ilahiyat araştırmalarının disiplinler arası bir perspektifle ele alınmasına yönelik bir gelişmeye işaret etmektedir. Akademik iş birliği açısından yapılan ağ analizi,

yazarların çoğunlukla kendi fakültelerinde çalışan akademisyenlerle iş birliği yaptığını göstermektedir. Bu durum, ilahiyat alanında yapılan akademik çalışmaların büyük ölçüde fakülte içi akademik etkileşimlerle şekillendiğini göstermektedir. Üniversiteler arası akademik iş birliklerinin ise henüz istenilen düzeyde olmadığı, ancak son yıllarda artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Darulfünun İlahiyat Dergisi'ne yapılan toplam atıf sayısı 3999 olarak tespit edilmiştir. En yüksek atıf alan makale 219 atıf almış, farklı üç makale ise 100'ün üstünde atıf almıştır. Dergide yayımlanan makalelerin %43'ü hiç atıf almazken, 1-5 atıf aralığında yer alan makalelerin oranı ise %26,8 olarak belirlenmiştir. Bu durum, bazı makalelerin akademik camiada yeterince görünür hale gelmediğini, literatürde sınırlı bir etki bıraktığını göstermektedir. 21'in üstünde atıf alan makaleler %10 civarında olup, 50+ atıf alan makalelerin oranı ise %1,6'dir. En yüksek atıf alan makaleler bir kısmı din eğitimi/eğitim bilimleri, İslam/Osmanlı tarihi ve tasavvuf gibi konulara odaklanmaktadır. Bu makaleler genellikle akademik dünyada geniş yankı uyandırmış, çeşitli araştırmalara temel teşkil etmiş ve alanında referans çalışmalardan biri haline gelmiştir. Benzer şekilde görüntülenme ve indirilme analizlerinde de en çok görüntülenen ve indirilen makalelerin aynı konularda olduğu görülmektedir. Yapılan analiz, makalelerin önemli bir kısmının yüksek sayıda indirildiğini ve belirli makalelerin geniş bir okuyucu kitlesine ulaştığını göstermektedir. Bu durum, derginin geniş bir okuyucu kitlesine hitap ettiğini ve yayımlanan çalışmaların akademik ve mesleki çevrelerde karşılık bulduğunu göstermektedir. Atıf etkisi açısından en verimli dönemlerin 2003 ve 2012 yıllarında yayımlanan bazı makaleler olduğu tespit edilmiştir. Özellikle ilahiyat alanındaki güncel tartışmalara yönelik yayınlar ile kuramsal ya da metodolojik açıdan yenilik getiren makalelerin yüksek atıf alarak bu dönemlerde derginin akademik etkisini artırdığı görülmüştür.

Dergideki makalelerin bibliyometrik analizi, temel İslam bilimleri alanında yoğun bir akademik üretkenlik olduğunu göstermektedir. Anahtar kelime analizinde, dergide 2003 yılından itibaren toplam 2947 farklı anahtar kelime kullanıldığı tespit edilmiştir. En sık kullanılan anahtar kelimeler arasında "din, İslam, hukuku, Osmanlı, tefsir, eğitim, hadis, felsefe, ibadet, tarih, Hz. Peygamber, sünnet, mezhep, ahlak" gibi kavramlar yer almaktadır. Bu bulgular, derginin genel çerçevesinin temel İslam bilimleri ile felsefe ve din bilimleri odağında şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, ilahiyat fakültelerinin temel misyonu ile örtüşmekte olup, dergide İslam hukuku, hadis, kelam, tefsir, eğitim ve felsefe disiplinlerinin öne çıktığını göstermektedir. Aynı zamanda sık tekrar eden "arabuluculuk, barış, modern, tahkim, hukuk, öğrenme, psikoloji" anahtar kelimeleri de güncel akademik tartışmalar bağlamında çalışılan konulara yönelik artan bir ilgi olduğunu ortaya koymaktadır.

Bibliyometrik analiz bulguları, derginin akademik üretkenliğinin yıllar içinde arttığını, farklı kurumlardan ve uluslararası tanınırlığı olan akademisyenlerden katkı aldığını, akademik etki açısından gelişmeye devam ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla Darulfünun İlahiyat Dergisi, ilahiyat alanında akademik yayıncılığın önemli merkezlerinden biri olarak varlığını sürdürmektedir. Bibliyometrik analiz bulgularına dayanarak, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin akademik görünürlüğünü ve bilimsel etkisini artırmaya yönelik aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Derginin akademik etkisini artırmak için uluslararası iş birliklerinin teşvik edilmesi, İngilizce yayın sayısının artırılması, sosyal bilimler ve disiplinler arası çalışmalara daha fazla yer verilmesi şeklindeki stratejiler hayata geçirilebilir. Derginin farklı kariyer seviyelerindeki akademisyenler arasındaki dengeyi güçlendirmesi ve akademik çeşitliliği artırması, yayın politikasına olumlu katkılar sağlayacaktır. Özellikle çok yazarlı ve disiplinler arası makalelerin teşvik edilmesi, alanında uzman ve söz sahibi akademisyenleri bir araya getiren tematik özel sayıların oluşturulması derginin akademik etkileşim gücünü artıracaktır. Bu kapsamda güncel temaların ve disiplinler arası -mushaf araştırmaları, biyofıkıh, etik, manevi danışmanlık, erken çocukluk dönemi din eğitimi gibi- konuların daha fazla çalışılması derginin akademik camiadaki etki gücünü arttıracaktır. Hatta fakülteye mensup öğretim elemanları tarafından spesifik olarak bu konuları kapsamına alan yeni dergilerin çıkarılması, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin farklı boyutlarda yükünü hafifleteceği gibi uluslararası indekslere girmelerini de kolaylaştıracaktır. İngilizce makale sayısının artırılması derginin uluslararası akademik indekslerde daha görünür hale gelmesini; yabancı akademisyenlerle ortak çalışmalar yapılması derginin uluslararası görünürlüğünü artıracaktır. Yüksek atıf alan makaleler analiz edilerek bu makalelerdeki konu başlıklarının ve öne çıkan unsurların incelenmesi, derginin yayın stratejisini olumlu yönde geliştirecektir. Ayrıca atıf sayısını artırmak için sosyal medya tanıtımlarının artırılması, makalelerin/özetlerinin yaygın bilimsel platformlarda (ResearchGate, Academia.edu vb.) paylaşılması önemli görünmektedir.

Sonuç olarak, Darulfünun İlahiyat Dergisi'nin 100. yılını idrak ederken bu bibliyometrik analizin derginin akademik katkılarını değerlendirme ve gelecek stratejilerini belirleme açısından önemli bir rehber niteliği taşıyacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde düzenli bibliyometrik analizlerin yapılması ve atıf politikalarına yönelik iyileştirilmeler gerçekleştirilmesi, derginin bilim dünyasındaki konumunu güçlendirecektir. Bu kapsamda gelecek araştırmalarda yazarların ülke bazlı dağılımlarının karşılaştırmalı olarak sunulması, atıflara kaynaklık eden indeksler ile coğrafi bölgelerin analiz edilmesi derginin yayın süreçlerine dair daha derinlemesine değerlendirmelerin yapılabilmesine zemin hazırlayacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. "Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Arşivi". Erişim 06 Mart, 2025. https://dergipark.org.tr/tr/pub/auifd/archive

Aydar, Hidayet. "Dârülfünûn İlahiyat Fakültesi ve Türk Kültür Hayatına Etkileri". *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13, (2006): 23-43.

Aynî, Mehmet Ali. *Dârülfünun Tarihi*. haz. Aykut Kazancıgil. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2021.

Bornmann, Lutz ve Hans-Dieter Daniel. "What Do Citation Counts Measure? A Review of Studies on Citing Behavior". *Journal of Documentation* 64, sy.1 (2008): 45-80.

Darulfunun İlahiyat Dergisi. "Arşiv". Erişim 01 Kasım 2024-06 Mart 2025 arası. https://dergipark.org.tr/tr/pub/darulfunun/archive

_____. "Yazarlara Notlar". Erişim 13 Mart 2025. https://dergipark.org.tr/tr/pub/darulfunun/page/6135

_____. "Yazım Kuralları". Erişim 11 Mart 2025. https://dergipark.org.tr/tr/pub/darulfunun/writing-rules

Egghe, Leo ve Ronald Rousseau. *Introduction to Informetrics: Quantitative Methods in Library, Documentation and Information Science*. Amsterdam: Elsevier Science Publishers, 1990.

Er, Hamit. "Darulfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 8: 526-527. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.

_____. "Darülfünun İlahiyat Fakültesi ve Dergisi Hakkında Yeni Bir Değerlendirme". *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi,* sy. 16 (2005): 69-100.

_____. *İstanbul Darülfünûnu İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Hoca ve Yazarları*. İstanbul: İslam Medeniyeti Vakfı Yayınları, 1993.

_____. *İstanbul Darülfünûnu İlahiyat Fakültesi Mecmuası, Hoca ve Yazarları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

İlmi Etüdler Derneği. "İslamcı Dergiler Projesi (İDP)". Erişim 16 Kasım 2024. https://idp.org.tr/

Koç, Ahmet, Umut Kaya ve Elif Sena Gelgör. "Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz". *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 57, sy.57 (Aralık 2019): 1-24. https://doi.org/10.15370/maruifd.679169

Leydesdorff, Loet. *Betweenness Centrality as an Indicator of the Interdisciplinarity of Scientific Journals.* Amsterdam: University of Amsterdam Press, 2007.

Lotka, Alfred J. "The Frequency Distribution of Scientific Productivity". *Journal of the Washington Academy of Sciences* 16, sy.12 (1926): 317-323.

Newman, Mark E. J. "Coauthorship Networks and Patterns of Scientific Collaboration". *Proceedings of the National Academy of Sciences* 101, sy.1 (2005): 5200-5204.

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. "Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Arşivi". Erişim 06 Mart, 2025. https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruifd/archive

Moed, Henk F. *Citation Analysis in Research Evaluation*. Dordrecht: Springer, 2005.

O'Connor, John, Ron Fransız, Claudine Sherrill ve Garth Babcock. "Scholarly Productivity in Adapted Physical Activity Pedagogy: A Bibliometric Analysis". *Adapted Physical Activity Quarterly* 18, sy.4 (2001): 434-450.

Pritchard, Alan. "Statistical Bibliography or Bibliometrics?". *Journal of Documentation* 25, sy.4 (1969): 348-349.

Resmî Gazete. "4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu". Erişim 12 Mart 2025. https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6336.pdf

Şan, Ayşegül Ümmühan. *Darülfünûn İlâhiyat Fakültesi Mecmuası'nda Yayınlanan Tarih ile İlgili Makaleler ve Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilirliği*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013.

TR Dizin. "İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi". Erişim 11 Mart 2025. https://search.trdizin.gov.tr/tr/dergi/detay/731/istanbul-universitesi-ilahiyat-fakultesi-dergisi

Yıldız, Alim ve Talat Koçyiğit. *İlahiyat Fakültesi Dergileri Makale ve Yazarlar Fihristi (1952-2002)*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002.

Yılmaz, Murat. "Lotka Yasası ve Türkiye'de Kütüphane ve Bilgi Bilimi Literatürü". *Türk Kütüphaneciliği* 16, sy.1 (2002): 61-69.

_____. "80/20 Kuralı". *Türk Kütüphaneciliği* 19, sy.3 (2005): 308-320.